

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református
Egyházkerület folyóirata

A marosszentannai református templom
Mózes című fallépe a felújítás után

Tizennyolcadik évfolyam
2007. augusztus

Tartalom

Vasárnapi prédikációk

Bóné S. Barna: Ki lehet sátrának vendége? Zsoltárok 15	347
Gudor Péter: Jézus könyörtelensége. Máté 9,35–38.....	349
Szász Csaba: Zákeus. Lukács 19,10	350
Zsold Béla: Milyen a keresztyén ember pihenőszabadsága? Márk 6,31–32.....	353

Prédikációk újkenyér ünnepének nagyhetére

Szép Eduárd: Éhínség és bőség	
A kitérő. Ruth 1,1–5	355
A visszatérés – együtt az úton. Ruth 1,6–7 (1,6–13).....	356
A visszatérés – a megérkezés. Ruth 1,19.22 (1,14–22)	358
Alázat és jóindulat. Ruth 2,2–3.7 (2,1–13).....	360
Az aratás áldása. Ruth 2,14.23 (2,14–23).....	361
Rokoni kötelesség. Ruth 3,13.16–18 (3,1–18)	363

Prédikációk újkenyér ünnepére

Kiss Csaba: A mennyei kenyér. 2Mózes 16,1–6	365
Németh Zoltán János: A kenyér kísértése. Máté 4,1–4.....	367
Szép Eduárd: Átvettem. Ruth 4,1–10	370

Prédikáció sákramentumos istentiszteletre

<i>Úrvacsorai igehirdetés:</i>	
Dr. Victor János: Isten meglepetései. 1Korinthus 11,25.....	373

A Genezáret partján

Jerry Bridges: Kegyelem (8.)	
Van-e Istennek joga?	375
A megérdemlő magatartásforma	376
Soha nem kötelezhetjük le Istent	377
Adakozás Istennek	378

Alkalmi prédikációk

<i>Esketési igehirdetés:</i>	
Daróczy Attila: Isten gondoskodik rólatok. 1Péter 5,7.....	380
<i>Temetési igehirdetés:</i>	
Borzsák Sándor: Temetési beszéd Ravasz László felett. Zsidók 13,7–8	381
Juhász Péter: Ne dobjátok el bizodalmatokat! Zsidók 10,35–37	383
<i>A RORLÉSZ konferencián elhangzott igehirdetések:</i>	
Székely József: Rávet az Isten. Jeremiás 20,7–11a	384
Beke Boróka: Istennek kell inkább engedni... Az apostolok cselekedetei 5,29	387

Tanulmány a restaurálásról

Kiss Lóránd: Néhány szóban a marosszentannai református templom falképeiről.....	390
A cím- és hátlapon a marosszentannai református templom falképeiből a <i>Mózes</i> című falkép látható a felújítás előtt és után. A fényképeket készítette Kiss Loránd restaurátor.	

Vasárnapi prédikációk

Bóné S. Barna
Barátos

Ki lehet sátradnak vendége?

Alapige: Zsoltárok 15
Bibliaalvasás: Zsoltárok 101

Jézus Krisztus a kísértőnek adott válaszában egy olyan Mózes könyvéből való igazságot idéz és helyez a figyelem középpontjába, amely komolyan vett alaptétele volt már az ószövetségi nép vallásos életének is. A *nemcsak kenyérrel él az ember* igazsága kiemelt helyre állítja az istentisztelet, az Isten szájából származók meghallásának helyét, a templomot. Erről tanúskodnak azok a zsoltárok is, amelyek a Szentírás legszebb hitvallásaiként állanak előttünk.

A ma felolvasott tizenötödik zsoltárt is úgy énekelte az ószövetségi nép, ahogyan mi is énekeljük (régi) énekeskönyvünk első tizenhat énekét. Ezeket régen bemenetre való, vagy gyülekező énekeknek nevezték, mert a templomhoz érkezők a tulajdonképpeni istentisztelet kezdetéig énekléssel töltötték azt az időt, amíg mindenki megérkezett. Sokszor két- háromnapj járőföldet tettek meg az ószövetségi nép tagjai, amíg megérkeztek a szent sátorhoz, vagy a Jeruzsálem hegyén épített templomhoz. Mielőtt beléptek volna Isten lakóhelyére, énekekben kértek bebocsátást, engedélyt a belépésre.

A Mózes könyvéből tudjuk, hogy a nép a maga kincseit adta össze, hogy a szent hely elkészülhessen, mégsem tekintette a magáénak a templomot – az Úré volt, az ő törvénye és igéje élt benne. Az Úré volt a sátor, az Úré a nyugalom napja, s akik a templom elé érkeztek, úgy kértek bebocsátást, ahogy mi is énekeljük: „Eljöttünk szent templomodba isteni félelemmel, hogy Igédet hallgassuk, kérésünk bemutassuk.”

A zsoltár második versében a templomban szolgálatot teljesítő papok szája által Isten ad feleletet azoknak, akik előtte megjelennek és bebocsátást kérnek. Úgy hangzik ez a válasz, mint a mi énekeink közül a hatodik: „Biztat szent ígéreted, hogy azért meg nem veted földön lakó népedet, Együtt vagy velük, kikben alázatos a lélek.”

Ezen az istentiszteleten hozzánk szól Istennek ez a templomkaput megnyitó válasza. Nekünk hirdeti, hogy bemehetünk az ő lakóhelyére, oda, ahol igazsága és igazgató igéje él. Ez a bemenet olyan nagy esemény, amely az élet legszentebb pillanataihoz hasonlítható. Ahhoz, ahogyan a születés pillanatában az új élet belép az Isten által teremtett világba, vagy a halál pillanatában belép az Isten által adott örök életbe.

Isten újszövetségi népének kiváltsága, hogy Krisztus által van út Istenhez, ő általa állhatunk meg szent hegyén ezen a napon is. S mert választ kaptunk bebocsátási kérésünkre, fontos tudnunk, hogy hogyan léphetünk be. Ezért kell megtanulnunk, hogy az mehet be, aki feddhetetlenül él, törekszik az igazságra és szívében igazat szól – vagyis, aki az igazságot cselekszi.

Ebben a zsoltárban, éppúgy, mint a teljes Szentírásban, az igazság nem üres beszéd, hanem bizonyított igazság. A szívnek nem reáfogott, nem elhíttetett, nem magunknak bebeszél, hanem cselekedetekben megmutatott igazságát kell Isten elé vinni. A cselekedet pedig nem a magánosan végzett, nem az öncélú munka, hanem az a szolgálat, amelyet másokért, másokkal együtt végzek. Isten olyan igazságot vár, amit éppen ezek a mások, velem együtt élő társak, emberek bizonyítanak.

Az Isten elé járuló ember igazságát mindenekelőtt a család, a rokonok tanúságtételében várja Isten. Azt várja, hogy férjről a feleség, feleségről a férj, szülő gyermekéről, gyermek szülejéről, testvérek egymásról tegyenek bizonyosságot, hogy igaz szívű, igazságot cselekvő emberek.

Ezt a szükséges bizonyosságot szolgáltatja a hívő családoknak az a gyakorlata, amikor annak minden tagja – egymásba karolva – indul az Isten háza felé. És milyen gyakran fordul elő, hogy szülő gyermek nélkül, gyermek szülő nélkül, hitvestársak egymás nélkül, nagyszülő unokák nélkül is elképzelhetőnek tartja az Isten színe elé járulást. Pedig, amikor Isten igazságomat kérdezi, azt akarja tudni, hogy átölelem-e szeretettel, hittel, féltéssel, egész szívemmel azokat, akiket maga Isten bízott reám. Bárcsak együttes jelenlétünk szolgáltatná ezt a szükséges bizonyosságot.

Van egy másik bizonyosság is, aminek meg kell szólalnia az Istent kereső ember mellett. A szívben élő igazság nem maradhat meg a család keretei között, annak ki kell áradnia a világba. Aki otthon a szeretet igazságát éli, annak el kell tudnia fordulni minden igazságtalanságtól. Aki a családi körön kívül kerülve azonosulni tud azzal a nézetrel, ami a világot a romlás és erőszak, a békételenség és erőszakos önzés útjára sodorja, nem állhat meg Isten szent hegyén. Isten hallani akarja környezetem, világom – s benne barátaim és ellenségeim – vallástételét arról, hogy megvetéssel nézek az alávalóra, hogy hűséges és következetes vagyok, hogy nem teszek rosszat, nem változtatom meg szavamat.

Van egy régi protestáns vallásos könyv – címe a *Zarándok útja* –, amelyik megvilágítja az Isten által elvárt ilyen bizonyosságok mértékét. Főhőse, Keresztyén az Isten országa felé vezető útján Hűség városába érkezik, ahol bevádolják azzal, hogy tiszteletlenül beszél a világot megszemélyesítő Belzebub barátaival, Óember, Érzéki, Buja, Nagyra-vágyó és Öreg Parázna urakról. Az igazság nem engedi, hogy hódoljon azoknak, akik üldözik az igazságot.

Ez a mi világunk is. Isten országa felé vezető utunkon ezekkel, ezeket a tulajdonságokat megszemélyesítő emberekkel, nézetekkel találkozunk. Amikor Isten igazságom felől érdeklődik, hallani akarja, hogy állhatatosan elfordulok-e ezektől, hallani akarja, ahogyan mondják, hogy én nem hódolok, nem hízelgek, nem lettem szolgája azoknak, akik üldözik az igazságot, hanem azokat tisztellem, akik Isten törvénye szerint élnek, akik félik az Urat.

Családunk, barátaink és ellenségeink után van egy harmadik embercsoport is, akiknek bizonyágtételére Isten kíváncsi. Ezt a csoportot adósaink, a mi segítségünkre szorulókat alkotják, mert velük való kapcsolatunk igazsága is nyilvánvalóvá kell hogy legyen. Az igaz embert Ezékiel próféta így írja le: „senkivel sem kegyetlenkedik, visszaadja adósának a zálogot, nem rabol el semmit, kenyereből ad az éhezőknek, és a mezítelent felruházza, uzsorát nem szed, kamatot nem vesz el...” (18,7–8) Aki tehát nem használja ki a gyengéket, vagy azoknak gyengeségét, akik szorult helyzetben, szükségben vannak, aki nem él vissza azokkal a lehetőségekkel, amik a világ törvényei szerint jogosak, az állhat meg, azt bocsátja a maga színe elé.

Ezeknek az igényeknek ismeretében más hangsúlyt nyer a zsoltár-kérdés. Ha a további feltételekben is hiányosságaim vannak – kétségbeesett kérdésként hangzik az, hogy ki az, aki még reménykedhet, hogy bemehet? Isten igazsága azt mondja, hogy senki. Isten szeretete pedig azt, hogy te és én és mindenki, aki az ő nevét – az előttünk járt és útmutatónká lett Jézus Krisztus nevét – hívja segítségül. Ő visz be a szent helyre. Óáltala van menetelünk az Atyához, őáltala állhatunk meg Isten szent hegyén. Járuljunk azért őhozzá igaz szívvel és teljes hittel, hogy teljes legyen Istennel való életünk. Ámen.

Jézus könyörületessége

Alapige: Máté 9,35–38
Bibliailvasás: János 6,48–55

Körüljárja Jézus a városokat mind és a falvakat... Ezért jött Jézus. Ez a programja, ez a munkája. Ő azért jött, hogy ezt a két dolgot cselekedje: a) hirdesse Isten országának evangéliumát; b) gyógyítson mindenféle betegséget és erőtlenséget a nép között.

A fenti kettő egy, mert aki befogadja az Isten országának evangéliumát, az meg is gyógyul mindenféle betegségből. Jézus Isten országának evangéliumát hirdette beszédben, s kifejezte halálával. Ott jelentette ki a legnagyobb örömhírt, a Golgotán. Ez az evangélium: Isten szeret, Isten megbocsát, Isten Jézusban visszafogad gyermekének, mert Ő nem akarja a halálunkat, hanem azt akarja, hogy minden bűnös megtérjen és éljen. Mindnyájan, akik megfáradtatok s megterhelgettetek, jertek, izleljük meg Isten jóságát: bűneink bocsánatát és az örök életet, melyet már itt a földön elkezdhetünk.

De lehet-e üdv ott, ahol az emberek betegek? Lehet-e boldogság ott, ahol félünk a haláltól? Ezért végezte Jézus programja második részét, a gyógyítást is. Vak volt Bartimeus? Visszaadta látását. Gutaütött volt valaki, meggyógyította, leprás volt valaki, megtisztította, süket volt valaki, visszaadta hallását, gyászolt Jairus háza, feltámasztotta leánykáját. De minden gyógyulásnál hirdette, hogy a testi gyógyulás vajmi keveset ér, ha a gyógyult nem lesz hívő emberré. A 10 bélpoklos közül csak annak a tizediknek, aki hálásan visszatért s megköszönte gyógyulását, csak annak mondta: „Eredj el békességgel, mert a te hited megtartott téged!”

Amikor Jézusra gondolunk, álljon előttünk az az Istenember, aki fáradhatatlanul járta a falvakat és városokat, hirdetve az Isten országának evangéliumát, az Úr megtartó erejét, s aki folyamatosan állítja helyre a bűn által az emberek között elterjedt betegségeket és erőtlenségeket.

Most pedig lássuk, hogy Ő, az Isten Fia, hogyan néz minket: „Mikor pedig látta vala a sokaságot, könyörületességre indula...” Minden tettének a rugója az Ő könyörületessége. Nem úgy megy el a kifosztott és összetört ember mellett, mint a példázatbeli pap és lévita, hanem mint a könyörülő samaritanus. Nem kőszíve, hússzíve van, törődik velünk, lehajol hozzánk, segít rajtunk, mert szeret minket. Mindent megtesz értünk, mert sajnál minket, az Ő mai népét.

Ezt a könyörületességet két képpel igazolja: a) olyannak lát minket, mint a pásztor nélkül való juhokat. A pásztor nélkül való juhnyáj egyrészt el van gyötörve, mert élni akar, eledel után rohan, de nincs pásztor, aki jó legelőre, üde patakvízhez vezesse a nyáját. Ezért a jó legelő helyett a puszta helyeken bolyong, vagy pedig mérges növényeket, halálos füveket eszik.

b) A másik kép, ahogy Krisztus minket lát, s amely őt könyörületességre indítja, a megérett búzatáblák képe. Olyan a nép, mint a megérett búzatábla, ahonnan hiányoznak az aratók. Isten mindent előkészített, hogy a nép bejusson az Isten országába. De nincs arató, s a megérett mag kárba vész. Így pusztul el a nép is!

Van-e megoldás? Van! Valóban pásztor nélküli nyáj vagyunk, ha nem gyülekezünk a Főpásztor köré. „Fel barátim, drága Jézus zászlaja alatt” – énekeljük. Valóban, az aratnivaló sok, de a munkás kevés. De van egy áldott parancsunk: „Kérjétek

azért az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az Ő aratásába.” S ahogy akkor elküldte a tizenkettőt, majd a hetvenet, majd mind többet és többet, ma is megsokasítja azoknak a számát, akik nem hagyják porba hullni a megérett gabonát, hanem betakarítják Isten csűrébe.

Így lát minket Jézus, bízik bennünk. Te azon légy, hogy Ő ne csalódjék benned!
Ámen.

Szász Csaba
Sepsimagyarós

Zákeus

Alapige: Lukács 19,10
Bibliailvasás: Lukács 19,1–10

Kedves testvéreim! A 21. század embere nagy örömhajhászatban él. Lépten-nyomon találkozunk nyilvános házakkal, vígadókkal, játéklarangokkal. Nyíltan megvallja az ember, hogy örömtelenül nem lehet élni, örömök nélkül olyan az élet, mint a fűszerezetlen étel. Ezek az örömök az elsőtől az utolsóig mind a pénz függősége alatt állnak! Zákeus megváltoztatta a nevét, hogy jobban csengjen a római uralom hivatalnokai előtt. Egy kisember meg akarja változtatni helyzetét, tekintélyét, hírnevet akar szerezni. Ez a kisember valószínű így akarta legyűzni gyermekkorának traumáját, amikor a többi gyermek félretolta, vakarcsnak, senkinek nevezte. Ez a kisember most nagy akart lenni. Így vált a közutálat tárgyává. Jerikó utcáin méltán nevezték őt „jerikói hiénának”. Eddigi életében már sok mindent megpróbált. Mostanra ez a fővámszedő kereső lélek lett. Előzőleg egészen más vágy uralta: gazdag akart lenni. Lelkét a pénzsóvárgás töltötte el. A Mammon rabszolgája lett. A pénzért még a lelkiismeretét is áruba bocsátotta. Istenre nem volt gondja. Mikor imádkozott, vagy szombatnapon a zsinagógában volt, lelkileg érintetlen maradt, az ige nem hatott rá! A Mammon szolgálatában szíve kővé vált.

Testvéreim, Zákeus a világos bizonyíték arra, hogy a pénz nem boldogít. A szegénységnek és a gazdagságnak is megvannak a veszélyei. A vagyon zsugorivá tehet, érzéketlenné mások nyomorúságával szemben... Tehetetlenné. Sohasem elég, amennyi van. Milyen szegények, szájalomra méltó emberek a pénz rabjai.

Jerikó (holdváros, illatozó, illatos hely) valószínűleg a világ egyik legrégebbi városa. Stratégiai helyzete kedvező, ellenőrizhette a keletről Palesztina felé tartó régi kereskedelmi utat. A Jordántól 8 km-re nyugatra, a Holt-tengertől 10 km-re északra feküdt. 240 km-re a tengerszint alatt. Trópusi klímájú oázis. Ideális hely a gazdagoknak, a kereskedőknek. Jerikó határváros volt, ahol nagy üzleteket kötöttek annakidején. Nagy vámokat vetettek ki az árukra. Itt lett dúsgazdag Zákeus.

Ez az ember, miközben anyagilag gyarapodott, gyökértelenné vált, elszakadt Istentől! „Az élet felénél egy nagy sötétségre jutottam” – mondhatta volna Zákeus (Dante Alighieri olasz író szavaival élve).

Zákeus nem volt igazán boldog! A vagyonát nem egyenes úton szerezte. Az emberek görbe szemekkel néztek rá, kikerülték, megvetették. Zákeusnál valami változás történt, amit először talán maga sem vett észre. Isten vonzásába került, s ez hozta őt Jézushoz. Nem volt már a régi Zákeus! Valahonnan megtudta, hogy Jézus Jerikóban van. Egy fénysugár tört be bűnös életébe. Szerette volna látni, de hogyan?

„Látnom kell őt” – szólalt meg egy hang Zákeus szívében! Nem a szokásos kíváncsiság volt ez, hanem az üdvösség utáni vágyakozás. Tudta, hogy a Mestert mindig nagy tömeg veszi körül, azokon nem furakodhat át. Az emberek válla fölött sem láthat-

ja, mert alacsony. De Zákeus szívében nagy a vágy, legyőzi az akadályokat. Mivel kistermetű ember volt, felmászott egy eperfügefára. Persze ezzel gúny és nevetség tárgyává vált. Sokan ujjal mutogattak rá, de ő nem törődött ezzel. Tekintete feszülten rátapadt az Úrra!

Mit várt Zákeus Jézustól? Mi sejtett? Mi űzte idáig? Sejtette, hogy Jézus segíteni tud rajta? Igen! Zákeus hallotta, hogy Jézus milyen szeretettel fogadja a vámszedőket, a paráznákat és egyéb bűnösöket, hogy kész megbocsátani nekik és barátként viselkedik velük.

Zákeus szíve ezt dobogta: „Ez az az ember, akire szükségem van!”

Nekünk természetünkől fogva éppen az a bajunk, hogy oly sok mindenre tekintettel vagyunk: emberekre, hivatásbeli, üzleti és társadalmi kapcsolatokra. Sajnos, sokan meg is rekednek itt. Nem tudnak ezektől a kötelékektől megszabadulni. Zákeus mindent félretolt. Úgy érezte, hogy látnia kell Jézust. Most vagy soha! És igaza volt. Jézus földi életében utoljára haladt át Jerikón.

Testvéreim! Vizsgáljuk meg szívünket: van-e bennünk ilyen vágyakozás Jézus iránt, mint Zákeus szívében volt?

Ó, hányan gyötrődnek majd az örökkévalóságban az elmulasztott alkalmak miatt. Az ember azt hiszi, hogy ő keresi Istent, de amikor odatalál Hozzá, akkor fedezi fel, hogy Isten régen kereste őt. Az Úr Jézus, a Megváltó ismeri az embert, a nevét, az ember görbe útjait, a bűneit, a betegségeit – mégsem veti meg. Aki Őt keresi, akiről tudja, hogy vágyakozik utána, azt ő is keresi. „Zákeus, hamar szállj alá, mert ma nékem a te házadnál kell maradnom.” Azaz ma! Hamar! Gyorsan! Azonnal! Az Úr Jézus számára tehát minden lélek üdvössége nagyon komoly dolog. Nem lehet halogatni!

Bámulatos, hogy az ember milyen könnyelműen bánik az örök élet kérdéseivel: „még van idő, majd később, valamikor”. De az ige azt mondja, arra figyelmeztet: „Ímé itt a kellemetes idő, ímé itt az üdvösség napja.” (2Kor 6,2b) „Vajha ma hallanátok az ő szavát. Ne keményítsétek meg a ti szíveteket!” (Zsolt 95,7b–8a) Csupa komoly bibliai sürgetés hangzik felénk.

A kegyelmi idő lejárhat, az alkalom elmúlhat. Azért, aki hallja a hívást, aki tudja, hogy Jézus feléje megy, az ne késlekedjék! Mint ahogyan Zákeus sem maradt tovább a fán, hanem gyorsan leszállt és örömmel fogadta Jézust.

Mi mit teszünk? Megyünk-e elébe ennek a kereső, vigasztaló és megtartó Istennek? Jó ezen elgondolkodni: „Maradj velem, már, már alkony főd el” – énekeljük (277. ének – régi énekeskönyv). Szent Ágoston, a nagy egyházatya azt mondta egyszer: „Magadnak teremtettél minket, ó Isten, és nyugtalan marad a szívünk, amíg nyugalmat nem talál benned!”

Igen, az ember lelke mélyén vágyódik, szinte megnevezhetetlen sóvárgással. Ő maga sem tudja talán, ki és mi után. Ezt a sóvárgást a világon senki sem tudja kielégíteni, „csak egyedül Jézus, csak egyedül Ő!” Jézus tudta, hogy Zákeusnak még ma szüksége van a mennyei orvosságra! Mindig öröm az, amikor valakit megtalál az Úr, ha valaki megtér, valaki találkozik vele. Pedig ez még csak az örömök kezdete. Vég nélküli örömök sorozata vár a Krisztusban újjászületett életre.

Ezzel az örömmel ellentétes a „többiek” zúgolódása. Zákeus esetében a „többiek” mind vallásos, úgynevezett jó emberek voltak, akik gondosan vigyáztak a parancsolatok betartására, s arra, hogy az emberek lássák a nagy buzgóságukat. Ajkaikkal tisztelték Istent, de lehet, hogy a szívük valóban távol volt Tőle. Nem megdöbbenő ez? Emberek, akiknek szinte minden gondjuk az volt, hogy Istennek tetsző életet éljenek, nem értették meg, hogy a külsőségben belemerülő élet sohasem pótolhatja az Úr iránt érzett vágyakozást, az őszinte szeretetet! Isten pedig a mi szeretetünkre vágyik, s nem gyönyörködik

külsőséges szertartásainkban! A szívünket kéri! A csak vallásos ember minden igyekezete és jó szándéka ellenére sem érti meg, hogy a bűnösök és paráznák könnyebben bejuthatnak Isten országába, mint az olyan önelégült ember, mint ő. Az ilyen ember megbotránkozik Isten aláhajló, könyörülő szeretetén.

Testvéreim! Isten az idő kezdete óta az emberek megkeresésével foglalkozik. Tehát nincs elveszett ember a nagyvilágban, mivel Isten mindenkit keres. „Mert azért jött az embernek Fia, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett.” (10. v.)

Dehát tudja-e az ember, hogy ő bűnös? Csak az részesülhet üdvösségben, aki elismeri, megvallja, hogy bűnös. Csak azé lehet Isten megbocsátása. Minden igehirdetés egy-egy kegyelmi ajándék. Az ige által szólítja meg Isten az embert, tudatja vele akaratát, értésére adja, hogy bűnbánatot vár tőle, hogy kész megbocsátani, már nem haragszik reá, s nem kell rejtőzködni előle. Ne feledjük, egyszer majd mindenképpen találkozunk kell vele. Akkor azonban Ő már az Ő ítélőszékében ül majd. De ma még szelíden hívogat, mert még tart a kegyelmi idő! A döntés Zákeus életében akkor érkezett el, amikor az Úr Jézus megszólította. Ki tudja, volna-e második alkalma, ha akkor nem engedelmeskedik Jézusnak?

„Ma nekem a te háznál kell maradnom.” Jézus betért Zákeushoz, megvacsorázott, megszállt nála. Micsoda öröm, micsoda megtiszteltetés! De nemcsak öröm és megtiszteltetés, hanem: *üdvösség!* Ha az Úr Jézus belép valakinek az életébe, ott minden megváltozik. Az Ő jelenléte csodákat művel. Zákeus a megtérő ember nagy csodáját éli át: talán először életében meglátja – bűneit! Zákeus meglátja, hogy eddig csak harácsol. Ő volt az, aki nemrég a fűgét exportálókat feljelentette, hamis váddal illetve, zsarolta őket, jogtalanul elvette keresetüket.

Ugyanúgy, mint Zákeusnál, a mi életünkben is – Jézus jelenlétében – elkezdődik a dolgok elrendezése. De nem olyan egyszerű dolog a jóvátétel. Az Új életre jutott ember szeretne mindent, amit csak lehet, elrendezni. Mégis marad jócskán olyan dolog, amit már sajnos, nem lehet elrendezni. Hogyan kérhetünk bocsánatot például már halott édesanyánktól vagy édesapánktól, akinek annyi szomorúságot okoztunk? Száz meg száz eset adódhat, amikor képtelenek vagyunk jóvá tenni vagy elrendezni valamit. De emiatt nem kell kétségbe esnünk. Az Úr Jézus minden bűnünkért meghalt! Az Ő vére elégséges azokért a bűneinkért is, amelyeket jóvátenni ma már nem tudunk. Krisztus szabadítása folytán megismerhetjük a szabadulás teljes örömét!

„Ma lett idvessége ennek a háznak!” – mondja az Úr Jézus Zákeusnak. Ez azt is jelentette: ma lett szabadítása ennek a háznak Krisztus által! Mert a régi élettől, a bűnök-től elszakadni szabadulást jelent! El kell fogadnunk a szabadítást az Úr Jézus kezéből. Annak azonban, aki Jézusnak, ennek a páratlan igazgyöngynek a birtokába akar jutni, el kell szakadnia mindattól, ami az Úrtól őt elválasztja. Jézus teljes munkát akar végezni az életünkben. Az elveszett bárányt a jó Pásztor megkereste és felvette a vállára. Útközben nem tette le, nem mondta neki, hogy no eredj, keresd meg magad az utat vissza a nyájhoz! „Ő azért jött, hogy megkeresse, és megtartsa, ami elveszett.”

Áldott igazság ez! Az evangélium igazsága! Aki hosszú idő óta vele jár, megtapasztalja, hogy nem ő a hűséges, aki mindenben kitart az Úr mellett, hanem az Úr Jézus a hű! Áldott legyen szent neve! Ámen.

Milyen a keresztyén ember pihenőszabadsága?

Alapige: Márk 6,31–32

Bibliaviasítás: Lukács 10,38–42

Az istentisztelet elején felolvasott igéből Mária és Márta történetét hallottuk. Mindnyájan jól ismerjük a történetet, Márta dolgos, szorgalmas. Szüntelen, azaz megállás nélkül tesz-vesz azért, hogy mindazok, akik házába bejöttek, jól érezzék magukat.

A ránehezedő terhek miatt egy adott pillanatban kifakad. Jézushoz megy, elmondja, hogy mennyit dolgozik és felhívja a Mester figyelmét, hogy a testvére, Mária, semmit sem tesz, a rájuk háruló sok feladat között magára hagyta.

Alapigénkben, a Márk evangéliumában is emberek, Jézus tanítványainak szolgálatáról olvashatunk. A 12 tanítvány visszatér küldetéséből, Jézushoz járulnak, beszámolnak munkájukról, arról is, amit cselekedtek, arról is, amit tanítottak.

Szeretném felhívni a figyelmet, hogy itt nincs szó arról, hogy valaki a maga munkáját többre értékelné a másikénál. Nem azt mondják el, hogy ők többet dolgoztak, mint mások, hanem minden részrehajlás nélkül beszámolnak a saját munkájukról, annak eredményeiről. Nem tanítványtársuk munkájának hiányáról, elégtelenségéről, esetleg kudarcáról beszélnek.

Jézus felméri a beszámolókat, értékeli a tanítványok munkáját, de nem rangsorolja. Nem helyez kilátásba egyiknek sem nagyobb jutalmat a többiekénél, csupán azt mondja, amit a 31. versben így olvashatunk: „Jertek el, csupán ti magatok valamely pusztára helyre és pihenjétek meg egy kevéssé.”

Jézus pihenni hívja a tanítványokat. Pihenésre mindenkinek szüksége van, de a pihenést minden esetben megelőzi a becsülettel, fáradtsággal végzett munka.

Nemcsak 2000 évvel ezelőtt, ma is ez az élet rendje.

Ez a tanítás végigkíséri a Szentírást. Már Mózes első könyvében a teremtés rendjén arról olvasunk, hogy Isten hat nap alatt teremtette a világot, a hetedik pedig megpihent. A tízparancsolat 4. parancsolata is erre tanít. „Hat napon át munkálkodjál, de a hetedik nap... mert hat napon át teremté ... a hetedik nap pedig megnyugovék.”

Jó tudni keresztyén testvéreim, hogy Isten az Édenből való kiűzetés alkalmával azt mondta az embernek: „fáradtságos munkával élj és orcád veritékével egyed a te kenyeredet”.

Az Úr Jézus Krisztus pedig így szólott: „Az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom”, és tanítványainak példát mutatott és parancsot adott a munkára, az aratnivaló sok a munkás kevés, „elmenvén a széles világra hirdessétek az evangéliumot”.

Most pedig azt mondja: jertek, pihenjétek meg egy keveset.

Míntha magunkra ismernénk, az ige hirdetői és hallgatói, akik visszatekintünk a megtett útra, arra, amit ez idáig cselekedtünk és tanítottunk, most pedig itt az ünneptelen félév, a pihenés, a szabadságok időszaka, amikor eltávozzhatunk a gyülekezetből, a jól végzett munka jutalmául kivethetjük a pihenő szabadságot. Ebben az időben a templomlátogatás is csökken. A hívek egy része elutazik a gyülekezetből.

Ez rendjén való. Ettől a lehetőségtől Isten sem akar megfosztani, hiszen ismeri teremtményeit, tudja, a pihenésre mindenkinek szüksége van.

De milyen a mi pihenésünk, milyen a mi szabadságunk ?

Hat, azaz már csak öt napon át dolgozunk, várjuk a hétvégét, a pihenést. Aztán hétfőn kialvatlanul, karikás szemmel, fáradtan kezdjük a munkát. Elmegyünk szabadságra és igen gyakran hallani, onnan az emberek még fáradtabban tértek haza. Mert annyit jártunk, mindent látni akartunk. A sok élmény és látnivaló kifárasztott.

Ami a legszomorúbb, hogy az emberek nagy része a szabadság, a pihenés napjait Istentől távol kívánják megélni. Még azok is, akik rendszeresen járnak a templomba, ha elutaznak, visszatértük után azt mondják, hogy kirándulásuk alkalmával a szabadság idején nem voltak templomban, mert nem találták, vagy egyszerűen nem keltek fel vasárnap reggel, mert pihenni akartak.

Az ember sok mindent fordítva csinál.

A szabadság egyenlő az Isten nélküli, népszerű, zsúfolt üdülőkkel.

Ezzel szemben Jézus azt mondja: „gyertek el ti magatok egy puszta helyre!”

A puszta hely nem feltétlenül egy remetelak. Lehet egy kicsi, elnéptelenedő falu, úgyszintén valamely nagyobb település temploma, melynek padjaiban nyáron ritkábban ülnek az emberek. Ennek okait mindenki ismeri.

A mai ige felhívása mindenkinek szól, az éppen szabadságra készülő gyülekezeti tagoknak, a presbiternek és a lekipásztornak. Nektek szól ma az ige, akik talán belefáradtatok a szolgálatba, a munkába és a tanításba, akik úgy érzitek, hogy mások túl sokat tétlenkednek és nektek jut a munka neheze. Testvéreim, halljátok meg a Jézus hívását és úgy készüljétek a szabadságra, hogy tudjátok, Jézus hív és vár magához. A szabadság, a pihenés nem azt jelenti, hogy elszakadunk Istentől, az egyháztól. Sem azt, hogy kiszakadunk a gyülekezetből. Nem jelenti azt, hogy lazábbá lehet, vagy éppenséggel nem érvényes a keresztyén erkölcs, hiszen idegen helyen járva senki sem ismer. Hanem jelenti, hogy a mindennapi rutinfeladatoktól mentesülve, elcsendesedve közelebb kerülünk egymáshoz és szorosabbá válik az Istennel való kapcsolatunk.

Talán ráérünk arra is, amire máskor nem. Az igében arról is olvasunk, hogy a tanítványoknak még evésre sem volt alkalmas idejük. Hát nem csodálatos? Mennyire aktuális az ige. A ma emberének sincs már ideje rendesen táplálkozni. A régi öregek a déli harangszókor leültek, elmondták az asztali áldást és elfogyasztották ebédjüket. Ma a munkából hazatérő sokszor elmondja, hogy nem volt ideje enni. Csak futtában bekapunk valamit, aztán megyünk tovább. Ne boncolgassuk ennek következményeit. Figyeljünk inkább a Jézus intésére, mikor a kísértőt elutasítja, mondván, nemcsak kenyérrel él az ember.

A testi táplálkozás mellett keressétek az alkalmat a lelki táplálkozásra, az igével való élésre, hogy általa lelkileg is megerősödjétek. Bár minden bizonnyal az elhangzottak ellenére most a következő hetekben kicsit megszakad az egyházzal való kapcsolatotok, ne feledjétek a szabadság, a pihenési idő vége felé, a mennyei Atya megterített asztalával, az Úrvacsora kenyérével és borával kíván táplálni titeket. Kinek-kinek a maga rendjén kellemes nyaralást kívánok.

Pihenésetekben is úgy járjatok-keljétek, hogy mind cselekedettel, mind szóval Isten dicsőségét hirdessétek. Ámen.

Prédikációk újkenyér ünnepének nagyhetére

Szép Eduárd
Magyarbükkkös

Éhínség és bőség

A kitérő

Alapige: Ruth 1,1–5

Egy ószövetségi, pontosabban a bírák korában élő család életének eseményeit kísé-
rjük végig ezen a héten, azzal a szándékkal, hogy ebből a régi történetből önmagunkra
alkalmazzuk az igei üzenetet. Elimelek és családja az országban levő éhínség miatt el-
hagyja szülőföldjét és Móáb mezejére költözik. Visszapillantva és mérlegelve ennek a
megtett útnak az eredményét azt mondhatjuk, hogy ez a család egy nagy kitérőt tett
meg, mely nem javára, hanem kárára volt. Ezért a kitérőért a családfő, Elimelek volt a
felelős, aki úgy gondolta, hogy az egyetlen megoldás családja számára az éhínség előli
menekülés.

Bizonyára mindannyiunk életében voltak már olyan események, időszakok, melyek
később hiábavalóknak bizonyultak. Nagyrészt mi magunk voltunk a felelősek ezekért,
mert mi döntöttünk rosszul, pedig a döntés pillanatában úgy gondoltuk, hogy helyesen
cselekszünk. Ruth könyvének a bevezető szakasza azért olyan sokatmondó számunkra,
mert nekünk is voltak kitérőink. Lehet, hogy nem tragédiával fejeződtek be, mint
Elimelek családjában, de mindenképpen nyomot hagytak – a hiába megtett útnak a ke-
serűségét.

1. A kitérőnek, testvéreim, van egy belső és egy külső oka. A belső ok az Istenbe
vetett bizalom hiánya, a külső ok pedig az éhínség. Elimelek nevének jelentése: „Iste-
nem a király”. De azt látjuk, hogy ez a családfő nem élt nevéhez méltóan, hiszen éppen
Isten királyi mindenhatósága és dicsősége homályosodik el előtte, amikor a külső ok, az
éhínség, menekülésre kényszeríti. Elimelek számára az akkori felfogás gyakorolt nagy
hatást, mely arról szólt, hogy az éhínség azt jelenti, hogy Isten megfedkezett népéről.
Meggyengül a hite, a bizalom helyét felváltja a bizalmatlanság, mert a kor felfogása
többet jelentett számára, mint az, hogy az ő Istene király, aki az éhínség idején is gond-
ját viseli.

Ez a minden korban eluralkodott felfogás nagy hatást gyakorolt az emberekre. Mi
sem vagyunk kivételek, hiszen most is nagy hatással van ránk az emberek között elter-
jedt felfogás. Azt látjuk, hogy kortársaink túlnyomó többségének beszéde és életvitele
arról szól, hogy Isten – ha egyáltalán létezik – megfedkezett rólunk, és a saját kezünk-
be kell vennünk sorsunkat, mint egykor Elimelek.

Komolyan szembe kell néznünk korunk felfogásával, mely hitünket, Istenbe vetett
bizalmunkat támadja és gyengíti. Ugyanakkor el akarja homályosítani előttünk annak a
valóságát, hogy a mi Istenünk király, aki gondoskodik rólunk, akkor is, amikor nehéz
körülmények között kell élnünk.

2. A szentírók mindig megjegyezték, vagy utaltak arra, ha egy bibliai szereplő imád-
kozott. Olyan furcsa és egyben szomorú, hogy Elimelek, miközben egy nagyon fontos
döntést hoz, nem imádkozik. Nincs feljegyezve az, hogy Elimelek vívódott volna, mér-
legelt volna, vagy kereste volna Isten akaratát. Egyszerűen ennyi áll előttünk: elment.

Mintha elfásultan, közömbösen, csak az éhínségre figyelve hozta volna meg Elimelek ezt az életre szólóan fontos döntést.

Nagy baj az testvéreim, amikor csak egy-egy nyomasztó életkörülményre figyelve hozunk döntéseket. Márpedig volt alkalom a mi életünkben is, amikor külső nyomás alatt hoztunk döntéseket és nem kerestük Isten akaratát. Gyakran kínálja fel ez az élet azokat a lehetőségeket, amikor úgy hozhatjuk meg döntéseinket, hogy mit se törődjünk Isten akaratával.

Manapság sokat vándorolnak az emberek. A jobb megélhetés célként áll előttük, amikor úgy döntenek, hogy akár egy másik országban keresnek megoldást anyagi gondjaikra. Vajon hogyan születnek meg ezek a döntések? Vajon csak a kenyérgond vezet azokat, akik ilyen elhatározásra jutnak?

Lehet úgy dönteni, mint Elimelek, elfásultan, közömbösen kezelni Isten jelenlétét, lehet csak egy-egy anyagi gondra figyelni. De lehet másként is dönteni, lehet Istenre figyelve, imádkozva, igei útmutatást kérve dönteni.

Anyagi és egyéb gondjaink mindannyiunknak vannak. Látjuk-e azonban azt, hogy Istenünk ott is király, vagy csak a gondokat látjuk? Igénk második üzenete arra buzdít, hogy vessük bizalmunkat újra Abba, Aki királyi gazdagságából akkor is meg tud áldani, amikor szükségünk nagyra növekednek.

3. Elimelek és családja a jövevénység mélységeit járta meg, ezek a mélységek egyben a halál mélységei is, hiszen meghal Elimelek és két fia. A halál mélységei, mert három asszony marad özvegyen a gyász terhével, és ugyanakkor védelem nélkül.

A jövevénység és halál mélységei egy másik mélységnek a gyümölcsei csupán. Egy nép akaratosságának a mélységei, amelybe behullott egy család, s rajta kívül ki tudja még hány család Izráelben, hiszen a bírák korában mindenki azt tette, amit jónak látott.

A jövevénység és a halál mélységeit tulajdonképpen megelőzte az imanélküliségnek a mélysége, az Isten nélkül meghozott döntések mélysége, hiszen ezek a mélységek kényszerítették menekülésre azt az embert, akiről azt mondták, hogy Istene a király, és aki a kenyér házában, Betlehemben lakott (Betlehem = a kenyér háza).

Mennyi mindent előidéznek nálunk is az Istennel való igazi közösség hiányának a mélységei. Bizalmatlanságot, reménytelenséget, közömbösséget. Bizony sokszor elfásultan, csak az anyagiakra figyelve hozzuk meg döntéseinket.

Vigyük bizalommal Isten elé mindazon döntéseinket, melyeket nélküle hoztunk meg. Kérjük Öt, hogy emeljen ki életünk mélységeiből, hogy végül életünk hirdesse: Istenünk a király, aki a mélységekben sem hagy el. Ámen.

A visszatérés – együtt az úton

Alapige: Ruth 1,6–7 (6–13)

Kedves testvéreim, minden visszatérés először gondolatban, a szívben születik meg, és azzal kezdődik, hogy az ember megteszi az első lépést. Nem történt ez másképp Naominál sem. Sok keserűség és bánat volt az osztályrésze, amíg eljutott oda, hogy neki nem Móáb földjén van az otthona és helye. Sok keserűséget kellett megtapasztalnia. Meg kellett járnia a jövevénység és halál mélységeit, amíg el kezdett vágyakozni igazi otthona után.

1. Naomi elhatározásában is két ok játszik nagyon fontos szerepet. Az egyik az imént említett keserű tapasztalat Móáb mezején, ahol a jövevénység és halál mélységei eltaszítóan és nyomasztóan hatottak rá. A másik pedig – ugyanúgy, mint férjénél – az akkori felfogás, miszerint, ha megszűnt az éhínség, akkor Isten újból meglátogatta né-

pét, „mert az Úr rátekintett népére és kenyeret adott neki” Két nyomós ok segít Naominak abban, hogy útra keljen. Mindkettő Isten eszköze.

Isten mindenható mivoltát láthatjuk igénk első üzenetében. Úgy igaz, hogy nincs olyan élethelyzet, ami ne lehetne eszköz az Ő kezében, s amit ne tudna felhasználni a mi javunkra. Naomi nagy keserüségről beszél, arról, hogy elérte őt az Úr keze (13.), csak éppen azt nem látja tisztán, hogy a keserűség is Isten kezében van és Ő eszközként használja azt. Hiszen az Úr keze nemcsak keserűséget okozott neki, hanem a keserűségét el is tudja, el is akarja venni.

Bármilyen sötét és nagy egy felhő, bármennyire eltakarja a Napot, az még nem jelenti azt, hogy a Nap odafent megszűnt ragyogni. A mélységek, a keserű tapasztalatok eltakarják, elhomályosítják előttünk Isten gondviselő szeretetét, de ez nem azt jelenti, hogy az Ő gondviselő szeretete megszűnt számunkra. Jó látni az igében azt, hogy az események mögött ott van az Úr, hogy nemcsak annyi van, amennyit Naomi lát. Az ige arra biztat, hogy keserű tapasztalataink közepette kérjük Istent, hogy segítsen reménységgel meglátni azt is, amit szemeinkkel nem látunk. Erősítse hitünket, hogy tudjunk hálát adni azért, hogy gondviselésének titkai között több van annál, mint amit mi látunk: a keserűségben ott van Isten munkálkodó és egyben áldó keze.

2. A szentíró nem elégszik meg azzal, hogy közli az olvasókkal, hogy Naomi útra kelt, hanem elmondja azt is, hogy „elment... arról a helyről, ahol élt...” Ezzel fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy Naominak nem az volt az otthona, ahol élt. Lehet úgy lenni valahol, hogy az ember csak él ott. De lehet úgy is élni valahol, hogy tudja az ember: az, ahol él, az otthona is. Itt látjuk azt testvéreim, hogy Isten tudta mielőtt ez a család Móáb földjére ment volna, hogy az sohasem lesz az otthona. Mert az Úr előre tudja, mi válik javunkra vagy kárunkra abból, amit cselekszünk. Ő tudja, hogy ráfigyelve, engedelmeskedve sok bajt el lehetne kerülni, de nem türelmetlenkedik, nem fordul el tőlünk. A kitérők során is végigkísér, és mindazt, amiben kárt szenvedünk, eszközként használja, hogy közelebb vigyen Önmagához. Úgy alakítja életünk eseményeit, hogy mi magunk döbbenjünk rá arra, hogy hol vagyunk otthon.

Naomi keserűsége tetőfokán van, hiszen már nincs, amit elveszítenie azon a helyen, ahol élt. Jön a jó hír otthonról, hogy az Úr kenyeret adott népének és Naomi elindul haza. Nagyon sok embert ma nem a jólét és nem a földi élettől kapott öröm indítja el Isten felé, hanem a bajok, mélységek és keserűségek. Legyünk őszinték: mi magunk is nem akkor keressük Isten akaratát, útmutatását és segítségét, amikor terveink szerint szinte minden úgy történik, ahogy szeretnénk, hanem akkor, amikor szorult helyzetben vagyunk.

Két nagyon drága szó van felolvasott alapigénkben: a haza (otthon) és a kenyér. Sajnos, egyiket sem tudjuk igazán értékelni, amíg magától értetődő módon jelen vannak életünkben. Gondolkodjunk el azon testvéreim – újkönyvrre készülve –, hogy milyen gazdagok vagyunk, hiszen mindannyiunknak van otthonunk és kenyerünk. Imádkozunk azokért, akiknek nincs otthonuk és kenyerük. Legyünk hálásak az otthonunkért és a mindennapi kenyerünkért, és keressük először Istennek országát – ahol az igazi és örökkévaló otthonunk van.

3. Naomi nem egyedül indul haza, annak ellenére, hogy mindazokat, akiket nagyon szeretett, elvesztette Móáb földjén. A veszteség ellenére sem volt eredménytelen a Móáb földjén való tízévi tartózkodás, hiszen Orpá és Ruth elindulása, valahol szavak nélkül Naomi istenfélelméről, szeretetéről, becsületességéről tesz bizonyosságot. Istenfélelme gyakorlatilag abban mutatkozott meg, hogy szerette mindkét menyét, értékelte őket és igyekezett a velük való jó viszonyra. A két pogány fiatalasszony életében mély

nyomot hagyott az anyós kedvessége, szeretete, nyitottsága. Tapasztalták, hogy jó vele együtt élni, jó a társaságában lenni, jó tanácsaira hallgatni.

Egy mondat erejéig hadd említsük meg, hogy mennyire megváltozna sok anyós és meny között a kapcsolat, ha nem az indulatok, nem a ki-kin uralkodik, ki-kit tud jobban kihasználni célok lennének fontosak, hanem a kedvesség, a szeretet, az istenfélelem.

Gondoljunk most, végül, a kapcsolatainkra. Tartsuk szem előtt azt, hogy mennyire szeretünk együtt lenni azokkal, akik kedvesen és segítőkészen viszonyulnak hozzánk. Ápoljuk szeretettel, kedvességgel ezeket a kapcsolatokat.

Ne felejtjük megkérdezni magunktól: mit látnak rajtunk a körülöttünk élő emberek? Miről tesz bizonyosságot az életünk? Hadd látszódjon meg istenfélelmünk akkor is, amikor mélységekben járunk és keserű tapasztalataink vannak!

Ha vannak elromlott kapcsolataink, akkor készüljünk az újszencei alkalomra azzal a reménységgel, hogy az istenfélelemből fakadó szeretet és kedvesség járhatóvá teszi az utat a másik ember szívéig. És rendbehozott kapcsolatokkal, békességgel a szívünkben járulhatunk az Úr asztalához. Csak így érdemes! Ámen.

A visszatérés – a megérkezés

Alapige: Ruth 1,19.22 (14–22)

Naomi visszatérésevel részletesen foglalkozik Ruth könyvének első fejezete. A visszatér ige ennek a könyvnek a kulcsszavai közé tartozik. Immár második alkalommal foglalkozunk mi is vele, mert az ő „visszatérése jól szemlélteti a bűnbánatot. Visszafor-dult azon az úton, amelyet korábban férjével együtt követett. Elfordult Móábtól és a múlt hibáitól.”

A visszatérésnek egyik kiemelkedő része, hogy noha hárman indulnak, csak ketten érkeznek meg Betlehembe. Fontos mozzanat az, amikor Orpá visszamegy népéhez és szüleihez, mert enged anyósa rábeszélésének. Ruth kitart elhatározása mellett, nem enged semmilyen unszolásnak. A két meny magatartásában felfedezhetjük, hogy mire épült eddigi ragaszkodásuk. Orpá csak az emberi jóindulatra és kedvességre épített, ezeket természetesen pótolni lehet Móáb földjén is. Ruth, Naomi kedvességében, jóindul-tában, nyitottságában és szeretetében többet látott. Látta, hogy mindezek csak Izráel Istenével együtt gyümölcsöznek, és semmilyen emberi jóindulat nem tudja pótolni azt. Ruth azért tud kitartani anyósa mellett, még akkor is, amikor ez egyebet kér tőle, mert Naominál jobban tiszteli Naomi Istenét, aki közben az ő Istene is lett.

1. Naomi és Ruth megérkezése megmozgatta egész Betlehemet. A város pedig Naomi-ban elevenítette fel az emlékeket. Tapasztalt keserűségét és fájdalmát most megfogalmazza a betlehemiek előtt. Kifosztottságáért és megalázott mivoltáért a Mindenhatót okolja, aki bajba döntötte.

Istent okolni, hibáztatni, vele perlekedni, tőle mindenféle dolgot számon kérni – ez a mai ember megnyilvánulása a fájdalomban és keserűségben. Nem az fogalmazódik meg először bennünk, hogy engedetlenségünkkel és helytelen döntéseinkkel önmagunkat és szeretteinket bajba sodortuk, hanem az, hogy miért engedte meg Isten pont a mi éle-tünkben azt a bajt, ami miatt szenvedünk.

Az ember azóta sem változott, hajlandó Istent okolni a bajokért, az őt ért keserűségért. Sajnos, bennünket is kísértének ezek a gondolatok, és készek is vagyunk alkalom adtán perlekedni Vele. Mai igénk első üzenete íme, élénk tárja, hogy hová süllyedhet az Istenben bízó ember is, hogy mennyire könnyen erőt vehetnek rajtunk a sötét gondola-tok.

Mindaz, ami reménységgel kell hogy betöltse a szívünket az az, hogy Isten sem változott, és nem is fog változni ígérete szerint. Ma is olyan türelemmel közeledik hozzánk, mint egykor Naomihoz. Kitartóan munkálkodik bennünk és körülöttünk, nem fordul el tőlünk. Lassan, életünk eseményein keresztül akar meggyőzni, hogy azoknak, akik Őt szeretik, minden javukra szolgál (Róm 8,28).

2. A visszatérés idején kevés reménység és sok keserűség van a Naomi szívében. Keserűsége nemcsak arra indítja, hogy az Urat okolja mindazért, ami vele és családjával történt, hanem arra is, hogy a betlehemiek ne hívják többé Naominak (ami azt jelenti: kedves, gyönyörűséges), hanem Máraának (aminek jelentése: keserű). Arra kezd el különleg is hasonlítani, ami túlsúlyban van az ő szívében.

Naomi élete arra indít, hogy tekintsünk a szívünkbe, nézzük meg, hogy mi van ott túlsúlyban. Ha keserűség, akkor az arcunkon is látszik az, és sokszor úgy gondoljuk, hogy nekünk megkeseredett emberekként kell élnünk. Ha reménységgel van tele a szívünk, ez is látszik rajtunk, és valljuk, hogy a reménység nem szegényít meg.

Felelősek vagyunk testvéreim azért, hogy mi kerül túlsúlyba a szívünkben. A bajokban vádolhatjuk Istent, s ezzel egyre nagyobbra nő keserűségünk. De a bajokban segítségül hívhatjuk Őt azzal a reménységgel, hogy Ő az őszinte imádságot meghallgatja, mert Ő nemcsak tud, hanem szeretne is segíteni rajtunk, s ezzel folyamatosan nő a mi reménységünk.

Jó tudni azt, hogy Isten mindenható, aki a szívünkben levő keserűséget, netalán reménytelenséget vissza tudja szorítani és reménységgel, benne való örömmel tudja megöltetni. Kérjük most ezt Tőle.

3. Naomiban Móáb mezején az élesztette fel a reménységet, hogy meghallotta: „az Úr rátekintett népére és kenyeret adott neki.” Ez az egyik nyomós ok, ami tulajdonképpen vezette őt hazatérésében, s éppen ez homályosult el előtte, amikor megérkezett. Az emlékek felkavarják, és nem tud örvendeni a két nagy áldásnak, amiben Isten őt részesítette. Az egyik Ruth, akit mellé rendelt, a másik pedig a betlehemi árpaaratás, ami örvendetes látvány lehetett.

Hányszor ismétlődött meg azóta mindaz, ami Naomi életében megtörtént. Hányszor ismétlődik meg napjainkban is, nálunk és másoknál, hogy a szomorú emlékek, keserű tapasztalatok elhomályosítják azokat az áldásokat, melyeket Isten személyeken vagy eseményeken keresztül hoz a közelünkbe.

Naomi nem látja az áldásokat, csak a keserűségét, de Isten formálja őt azokkal az áldásokkal, melyeket ő még nem érzékel. Isten vár, mert tudja, hogy áldásai Naomi keserűségét örömmé fordítják majd.

Minden mai keresztyén embernek tudnia kell, hogy ez a kísértés és egyben veszély nem múlt el, és nem fog elmúlni mindaddig, amíg együtt élünk bűnös természetünkkel. Keserűségeinktől nem látjuk az áldásokat, melyekben Isten részesíteni akar. Kérjük Őt, hogy adjon nekünk látó szemeket az ő gondviselő szeretetének meglátására, hogy észrevegyük a mellénk rendelt személyekben és életünk egyik vagy másik eseményében az Ő áldásait.

Imádkozunk azért, hogy formáljon az Úr akkor is bennünket, amikor nem látjuk áldásait, vagy egyszerűen nem tudunk örvendeni áldásainak. Örvendjünk azoknak, akik szeretnek és akiket szeretünk, azoknak, akiket mellénk rendelt Isten. Örvendjünk annak, hogy ebben az évben is volt aratás, hogy áldásaival vesz körül a Mindenható. Ámen.

Alázat és jóindulat

Alapige: Ruth 2,2–3.7 (1–13)

Ruth emberileg bizonytalan jövőre számíthatott, amikor úgy döntött, hogy anyósával egy számára idegen földre, és idegen nép körébe megy. Csak az emberekre és az anyagiakra figyelve azt mondhatjuk, hogy Ruth rosszul döntött, hiszen az ókori Közel-Keleten a férj nélküli asszony mindenre számíthatott, csak biztonságra nem, mert senki sem gondoskodott róla. Az özvegyasszonyok elhagyatottak voltak. Ruth azonban nemcsak az emberekre és az anyagiakra figyelt, hanem mindezek mellett Izráel Istenére, akinek a szárnyai alá jött oltalmat keresni (12. v.). Ruth hit által lépte át Izráel határát és reménységgel telepedett le Betlehembe. Tudta, hogy a bizonytalanság és elhagyatottság fölött ott van Isten gondviselése, ezért az előtte kimagasló akadályokat hit által tudta átlépni.

1. Megérkezésük után közvetlenül jelentkeznek a megélhetőségi gondok, Ruth azonban nem áll karba tett kézzel, hanem azzal, ami tőle telik, igyekszik a gondokat megoldani. Tervét megbeszéli anyósával, alázatosan kéri a beleegyezését, utána pedig készségesen cselekszik.

Láttuk, az élet gondoljait sajátos súllyal bírnak a két özvegy életében, az akkori körülmények között. De Ruth tudja, hogy ki az ő Istene, tudja, hogy az a reménység, mellyel népet és Istent választott magának, nem szégyeníti meg. Isten készítette elő a gondok megoldását, hiszen nem véletlen, hogy az aratás kezdetén érkeztek Betlehembe.

Az élet gondoljait sajátos súllyal bírnak mindannyiunknál. A kenyérgond nem csupán a mindennapi betevő falatot jelenti, hanem mindazt, ami testünk táplálására és gondozására irányul. A kenyérgondra figyelve áldott útmutatásra találunk mai igénkben, mely szerint ez a gond először Isten gondolja. A hitben élő embernek mindenekelőtt ezt kell meglátnia. A becsületes munkában, küzdelemben az Ő áldása kíséri. Ezért oldódik meg mindig a kenyérgond.

Ruth annak ellenére, hogy nem sokat beszél Istenről és hitéről, döntéseivel és cselekedeteivel igazolja, hogy őszinte és mély Istenbe vetett hit van a szívében. Hite látja a láthatatlant, hogy Isten gondolja az ő kenyérgondja, hiszen azt tanulta meg és tette a magáévá, hogy Isten jobban szereti őt, mint ahogy azt megérdemelné.

Vigyázzunk testvéreim arra, hogy ne szavainkkal próbáljuk igazolni hitünket és Istennel való kapcsolatunkat. Inkább helyes döntéseink és cselekedeteink mutassanak arra, hogy nekünk gondviselő, jó Atyánk van.

Mennyire azonosulni tudunk gyermekeink, szeretteink gondjával, felvesszük terheit, igyekszünk segíteni. Gondjainkat bizalommal tárjuk fel mennyei Atyánk előtt, higgyük el, a mi gondunk az Ő gondolja, mert Ő szeret bennünket.

2. Ruthnak a belső harcait, vívódásait nem igazán tárja elének ez a könyv, de megnyilvánulásai és cselekvőkészsége arra utalnak, hogy nála se ment csak úgy magától, amikor helyesen döntött, vagy amikor a kenyérgond nehézségeivel küszködött. Isten előtt kellett megalázza magát, amikor úgy döntött, hogy nem bálványokat, hanem az Urat akarja szolgálni és az Úr népéhez akar tartozni. Anyósa előtt kellett megalázza magát, amikor tervét vele beszéli meg és az ő jóváhagyását kéri, hogy kimenjen a mezőre kalászt szedni. Alázatra volt szüksége akkor is, amikor Boáz jóindulatát kereste.

Mennyi alázatra van szükségünk, testvéreim, életünk minden területén. Amikor döntéseket hozunk, amikor terveket készítünk, amikor az élet sokféle gondjával küszködünk. Talán ebből van a legkevesebb bennünk, hiszen sokszor úgy döntünk, hogy nem kérdezzük meg, vajon Isten akarata szerint való-e a döntésünk, az ő akarata szerint való-e

a tervünk? Sokszor a családban sem beszéljük meg egyik-másik tervünket. Sokszor keressük a másik jóindulatát, de nem alázattal, hanem szinte követelve azt.

Ruthnál fontos szerepet játszott az, hogy vívódásaiban, döntéseiben, terveiben és munkájában nem büszke indulata szerint cselekedett, hanem az Isten és emberek előtti őszinte alázat vezette.

Krisztus Urunk ősanynja alázattal végzett mindent, előremutatva a Megváltó szelídségére és alázatára, melyre élete példájával buzdít és tanít bennünket.

3. A Biblia sok jóindulatú emberről számol be. Ezek közé tartozik a Ruth könyvének második fejezetében színre lépő Boáz. Ő Elimelek egyik rokona.

Ruth alázata mellett a mai igében előttünk áll Boáz jóindulata is. Ruth azzal a reménységgel megy kalászt szedegetni, hogy megnyeri valakinek a jóindulatát. Isten látja szíve őszinte szándékát és teljesíti kívánságát. A számunkra véletlennek látszó esemény Isten irányítása alatt áll, aki úgy rendel, hogy Ruth a jóindulatú és ugyanakkor jómódú Boáz földjére menjen kalászt szedni.

Mindig, amikor emberi jóindulattal találkozunk, keresnünk kell annak gyökerét is: Isten jóságát. Foglalkozunk most néhány mondat erejéig azzal, miben rejlik Boáz jóindulata.

Amint látjuk az elbeszélésből, ez a jómódú ember nagyon jó viszonyba van az aratókkal és azok felügyelőjével. Az aratókat önmagával egyenrangú emberekként kezeli, még akkor is, ha ő ad nekik munkát, mondhatnánk azt is, hogy ő az, aki biztosítja számukra a kenyeret. A jó viszonyról az aratók is tanúskodnak, akik értékelik, szeretik munkaadójukat (Áldjon meg az Úr) és engedelmeskednek neki.

De sokszor ennek ellenkezőjét látjuk manapság, amikor egy-egy munkaadó annyira kihasználja munkását, hogy szinte rabszolgájának tekinti, mert neki joga van hozzá, hiszen ő ad neki kenyeret. Vagy ott van a másik eset, amikor egy-egy munkás arra igyekszik, hogy ahol lehet, becsapja és meglopja azt, aki munkát biztosít számára, mert – úgymond – van ahonnan, neki van elég.

A munkaadó és a munkás szép viszonyát, jó kapcsolatát tárja elénk és vizsgálhatja meg velünk az ige. Nemcsak a nagyvállalkozókra és az alkalmazottaikra kell most nekünk gondolnunk, hanem az egyszerű napszámos munkára is, ami hozzátartozik a kicsi falu és a nagyváros életrendjéhez. Ha munkaadó vagy, ne használd ki azt, akinek munkát adtál, hanem becsületesen fizess meg neki az elvégzett munkát. Ha éppen munkás, vagy netalán napszámos vagy, ne lopd meg munkaadódat, még csak azzal sem, hogy amikor nem lát, nem dolgozol, és várod, hogy elteljen a munkaidő. Boáz és az aratói közötti jó kapcsolat legyen követendő példa számunkra. Bármelyik táborban legyünk, törekedjünk istenfélelemmel az áldásos kapcsolatra.

Boáz jóindulata kiterjed az idegenre, arra is, aki még csak a szolgálói közé se tartozik, mert tudja, hogy Isten jósága nélkül semmit sem ér élete, s az sem, amiye van.

Az itt látott jóindulat és alázat határozottan buzdít arra, hogy menjünk el és ekképpen éljünk. Ámen.

Az aratás áldása

Alapige: Ruth 2,14.23 (14–23)

Fontos foglalkoznunk ezen a héten az aratás áldásaival is, mert Ruth könyve elénk tárja az aratás igazi és maradandó áldásait, melyek nemcsak a testünk táplálását szolgálják, hanem lelkünkben is gazdagítanak. Sajnos, mi sokszor csak a testiekre és az anyagiakra gondolunk, amikor az aratásról van szó. Minden további nélkül erre figyelünk először, hiszen az aratás a munkáról, a testről és a táplálkozásról tanít. De nem szabad

megfeledeznünk arról sem, hogy a hívő ember számára az aratás azt jelenti, hogy volt és van isteni gondviselés, azt jelenti, hogy Isten szeret bennünket. Ennek a szeretetnek mi nem lehetünk csupán haszonélvezői, fogyasztói, hanem befogadói és továbbadói is kell legyünk.

1. Ma nagyon sok ember úgy arat, hogy már nem gondol arra, hogy az aratás nem csak az emberek és gépek munkájáról tanúskodik, nem is a jó időjárás eredménye, hanem mindezek mögött és fölött ott van Isten hatalma és jósága.

Boáz, és azok, akik a földjein arattak, azért kívánják kölcsönösen egymásnak az Úr áldását és azt, hogy az Úr legyen velük, mert tudták, hogy az Ő áldása nélkül nincs aratás.

Az aratás áldását abban látjuk először, hogy hálaadás tölti el az aratók, a gazdák szívét, mert tapasztalják, hogy minden gabonaszem Isten ajándéka. Az aratás áldásához hozzátartozik a visszapillantás, mert Ő viselte gondját az elvetett magnak, Ő adta a növekedést, és Ő őrizte addig, amíg az aratásra került sor. De hozzátartozik a reményteljes jövődőlés is, hiszen az aratás azt jelenti, hogy ismét kenyeret adott az Úr.

Az aratásért hálaadással tartozunk mi is, akik a szó szoros értelmében nem arattunk. Az aratók öröme azonban a mi örömünk is, mert nekünk is azt jelenti az aratás, hogy újból kenyeret adott az Úr.

Adjunk hálát az aratás Urának az aratás áldásaiért, és imádkozunk azokért, akik csak úgy néznek az aratásra, hogy az csak saját munkájuk, verejtékük és kínlásuk eredménye.

2. Másodszor az aratás áldása abban mutatkozott meg a betlehemi Boáz életében, hogy ő mint arató és gazda, nem űzte el a szegényt, a nincstelent, az özvegyet, hanem engedte dolgozni őket. Hálas volt, hogy Isten megáldotta földjeit és munkáját. A szívében levő hála többre indította a betlehemi gazdát, nemcsak annyit tesz, amennyi a Mózes törvényében (3Móz 19,9–10) elő volt írva, hanem étellel is megkínálja Ruthot, és megengedte neki, hogy a kénék között is szedegessen.

Akit Isten megáldott, s ő tudatosan fogadta a Mindenható áldását, az nem lehet szűkmarkú. Az igyekszik többet tenni, mint amennyit a törvény kér. Az érzi a szabadság törvényét, és tudja, hogy neki aszerint kell cselekednie. Mindezt nem kényszerből, hanem Isten iránti hálából teszi. Hány mai keresztyén éppen szűkmarkúságával, főszenyűségével taszítja el önmagát és másokat Istentől. Vigyázzunk, hogy ránk ne ez legyen jellemző!

Boáz számára az aratás áldása nemcsak a gyűjtést jelentette, hanem az adakozó- és segítőkészséget is. Csodálatos egyensúly látható ennek a jómódú embernek az életében. Tud felelősen dolgozni és az aratás idején gyűjteni, de tud adakozni, és tud bőkezű is lenni. Önzetlen magatartása arra mutat, hogy az aratás lényegét és áldását világosan látja.

Az aratás áldása arra készíti bennünket, hogy a gyűjtés, szerzés és adakozás egyensúlyát vagy egyensúlytalanságát vizsgáljuk meg magunkban. Inkább a mértéknélküli gyűjtés és szerzés jellemző a mai emberre. Az adakozó- és segítőkészség lassan-lassan kiszorul az emberek életéből. Nagy baj az, hogy az egyházhoz tartozó és templombajáró embereknél is felborult az egyensúly. A gyűjtésre és szerzésre került a hangsúly, és hátérbe szorult az adakozókészség.

Ismerek egy templombajáró embert, aki sohasem feledkezik meg azokról a dolgokról és alkalmakról, melyekből valamilyen anyagi hasznot húzhat, amelyek ilyen értelemben javára válnak. De szinte mindig megfeledkezik végrehajtani azokat a cselekedeteket, melyek mások javát szolgálnák, vagy amelyek valamilyen formában nem az ő

ügyét szolgálják. Miről tanúskodik ez a példa testvéreim, ha nem a felborult egyensúlyról?

Észrevetted-e, hogy nálad is a hangsúly a gyűjtésen és szerzésen van, és nem fontos az adakozás, hogy nem tudsz adakozni önzetlenül, amikor Isten ügyéről van szó? Ha nem fontos a segítségnyújtás, amikor bajban levő embereket kellene támogatni, akkor van egy örömhír számodra: nem Boáz teremtett magában ilyen egyensúlyt, hanem Isten ajándékozta meg ezzel a kiegyensúlyozott étellel. Kérd Istent, hogy legyen segítségedre, amikor önzéssel és fősვნისეგგედdel kell szembenézned, hogy tudjál felelősen és becsületesen gyűjteni és ugyanakkor önzetlenül és szeretettel adakozni.

3. Vizsgáljuk meg végül, hogy miképpen tapasztalja az áldást, és mit jelent az aratás áldása a szegény és rászoruló részére. Láttuk tegnap, hogy az aratás áldása Ruth számára azt jelentette, hogy megnyeri valakinek a jóindulatát, mert hiába van aratás, ha nincs jóindulatú gazda, aki megengedi, hogy szedegetsen az aratók után, és munka közben nem bántalmazza. Amikor Isten kirendeli a gazdát, akkor alázattal elfogadja segítőkészségét és nem él vissza jóindulatával.

Ruth az aratás áldását abban látja és tapasztalja, hogy dolgozhat, szedegethet, nem egy-két napig, nem amíg megunja, hanem kitartóan, amíg be nem fejeződik az aratás. Azért fontos megvilágítani ezt a mozzanatot a történetből, mert ez segít különbséget tenni a becsületes rászoruló és a hamis nincstelen között. Hányan beleunnak manapság a becsületes munkába, és azokat az utakat keresik, ahol könnyen, netalán hamissággal lehet javakhoz jutni. Vagy éppen kolduláshoz folyamodnak. Az az áldott lehetőség, hogy becsületesen dolgozhatunk, irányítsa figyelmünket az aratás áldására.

Azzal, hogy gondoskodik öreg anyósáról, olyan eszközzé válik, melyen keresztül Isten egy megkeseredett ember életével közli áldásait. Az aratás áldása a ránk bízottakról való gondoskodást is jelenti. Nem utolsó sorban jelenti azt is, hogy bennünket is akar használni, hogy mi is lehetünk eszközök az Ő kezében, hogy lehetünk áldásának közvetítői, ahogy egykor Ruth. Ámen.

Rokoni kötelesség

Alapige: Ruth 3,13.16–18 (1–18)

Mindaz, ami eddig történt a Betlehembe való megérkezéstől, a kenyérkeresés ideiglenes küzdelmét tárja elénk. Az aratás egy rövid időszak. A kalászszedegető nagy kérdése az volt, hogy mennyi gabonát tud összegyűjteni, mennyi időre lesz az elegendő. Ideiglenes megoldás, bizonytalanság és kiszolgáltatottság még akkor is, ha sikerül egy jóindulatú gazda aratói után szedegetni.

Ebben a (harmadik) fejezetben felcsillan a reménysugár Ruth részére, hogy az ideiglenes kenyérkeresés feszültsége megszűnhet, hogy az özvegyiség bizonytalanságát, kiszolgáltatottságát és elhagyatottságát felválthatja a házasság biztonsága, védettsége és öröme.

Hogy mennyire formálta Isten áldásaival, türelmes gondviselésével a megkeseredett Naomit, itt válik nyilvánvalóvá. Visszakapja az életkedvét, otthont akar keresni a menyének. Az, amit visszatérése elején lehetetlennek tartott, hogy menyei Izraelben férjhez mehetnek, ami miatt le is akarta beszélni arról, hogy vele menjenek, most teljes egészségében járható útnak bizonyul.

1. Mai igénk első üzenetét keresve foglalkozunk először a rokon kötelességgel, melyről a 13. versben esik szó. Az ószövetségi törvény szabályozta azt, hogy mi legyen az elszegényedett ember birtokával. Annak a legközelebbi rokona ki kellett váltsa annak vagyonát (3Móz 25,25). Ha a legközelebbi rokon nem tudta ezt megtenni, akkor a kö-

vetkező fokú rokonnak kellett a helyébe lépnie (3Móz 25,48–49 – ez a törvény magának az elszegényedett rokonnak a kiváltását is jelentette).

Áldott szabály, mely a rokonok közötti jó, szeretetteljes és felelősségteljes kapcsolatot akarta munkálni. Szükségünk van megszívlelni ezt a régi szabályt, mert olyan elhidegült világban élünk, ahol a rokoni-testvéri kapcsolat már szinte semmit nem jelent. A rokonért már nem tudnak áldozni az emberek. Sok esetben annyi áldozatot sem tud vállalni az egyik testvér a másikért, hogy időt és egy kevés pénzt szánjon arra, hogy meglátogassa.

Ha megfordítjuk azt, ami az igében van, és azt mondjuk, hogy itt állanak előttünk a rokoni elvárások, akkor bizonyára mindenkiből ömlene az elvárások halmaza. Mindenki könnyen meg tudná fogalmazni, hogy mit vár el rokonától. De testvéreim, itt köteleességről, kötelezettségről van szó. Arra keressük tehát a választ csendességünkben, Isten előtt, hogy mit vállalunk testvéreinkért, rokonainkért? Mert a rokoni kötelesség, a felelős élet, melyben testvéreink, rokonaink javát keressük, ma is fontos szerepet tölthet be a közösségekben. Segítsen bennünket Isten, hogy ne a saját, önző elvárásainkra, hanem a kötelességeinkre figyeljünk elsősorban és így munkáljuk a jó testvéri, rokoni és közösségi kapcsolatainkat.

2. Nagyon fontos látunk, hogy ebben a fejezetben Boáznak a kiváltó, a megváltó felelősségteljes szerepe van felajánlva. Ő nem is vonakodik, mindent kész megtenni Ruthért. De törvényes úton akar cselekedni.

Boáz tervében és cselekedetében azt látjuk, hogy méltó arra, amit mindenekelőtt Isten szánt neki: hogy kiválsa, megváltsa Naomit és örökségét, mert törvényesen akar eljárni. A törvényben nem a maga jogait keresi, hanem azokét, akik a közös ügyben érintettek. Ígéreteit higgadtan, nyitottan és határozottan viszi Ruth elé. Elhatározásában szem előtt tartja a Ruth jogait és a legközelebbi rokon jogait is.

Boáz úgy, mint kiváltó, előképe az Úr Jézus Krisztusnak, aki a törvény előírásai szerint váltott meg bennünket, aki semmilyen törvényteleniséget nem követett el, sőt a törvényt betöltötte.

Ma is az az ember, aki törvényesen és becsületesen akar eljárni, figyelembe veszi mások jogait. Isten igéjére figyelve azt a végkövetkeztetést kell levonnunk, hogy akkor járunk el törvényesen és becsületesen, ha eljárásaink során felmérjük mások jogait, mert ezzel arról teszünk bizonyosságot, hogy a mellettünk élőkre úgy tekintünk, mint velünk egyenjogú emberekre.

3. Naomi a megváltás napját ismeri fel, amikor arra buzdítja Ruthot, hogy maradjon nyugton, mert Boáz nem fog nyugodni, amíg nem oldja meg ügyüket még azon a napon. A megváltás napja elérkezett, mert a Megváltó vette kezébe a kiszolgáltatottak és elhagyatottak ügyét.

A reménység az, ami Naomi életében most már fontos szerepet tölt be. Szerda este láttuk, hogy Naomi életében, amikor visszatért Betlehembe, kevés volt a reménység és sok volt a keserűség. Most ennek fordítottját szemlélhetjük. Naomi tele van reménységgel, mert elérkezett a megváltás napja. Tele van reménységgel, mert Isten maga készítette őt a megváltás napjára. Áldásaival kiszorította szívéből a keserűséget.

Mai igénk utolsó üzenete irányítsa gondolatainkat, a mi Megváltónkra, az Úr Jézus Krisztusra, aki kezébe vette a mi ügyünket, a bűn és a Sátán kiszolgáltatottjainak ügyét. Ezért minden keserűségünket váltsa fel a reménység. A megváltás napja eljött hozzánk is. A Megváltó az ő drága vérén vásárolt meg és tett a maga tulajdonává.

Holnap – ha Isten megengedi megérnünk – látni fogjuk itt az úrasztalán a megtört kenyeret és a kehelyben levő bort. Jelentse számunkra a Megváltó közelségét, és erősítsen bennünket abban a hitben, hogy a mi ügyünk az Ő kezében van. Ámen.

Prédikációk újkenyér ünnepére

Kiss Csaba

Balázstelke

A mennyei kenyér

Alapige: 2Mózes 16,1–6

Bibliaalvasás: János 6,24–59

Az újszenge vasárnapja a református egyház életében mindig a hálaadás napja volt és ma is az, amikor Isten színe előtt megköszönjük, hogy megáldotta az egész évi fáradtságos munkánkat és új búzából való kenyeret adott asztalunkra. A falun lakó gazdálkodó emberek tudják igazán, hogy mennyi imádsággal, munkával és pénzbefektetéssel jár a földművelés, és az ember ilyenkor valóban átérzi a bibliai igazságot, amit az Úr mondott az édenkerti átokban, hogy fáradtságos munkával kell megdolgozza a földet és éljen belőle életének minden napján. Ezért nagy a hála a mi szívünkben, amikor látjuk, hogy Isten a megátkozott földet mégis termővé teszi, és mi élvezhetjük annak gyümölcsét.

A mai igében pedig arról hallottunk, hogy Isten népe a pusztai vándorlás folytán megéhezik. Az éhség a Szin pusztájában éri utol őket, amikor Élim és a Sínai-hegy között tartózkodnak. Másfél hónapi vándorlás után elfogy az az eledel, amit minden biztonnal magukkal hoztak, amikor kijöttek Egyiptom földjéről. Mikor pedig több ezer embernek korog a gyomra az éhségtől, akkor kitör a pánik, a kétségbeesés, és nem utolsó sorban a zúgolódás. S hogy ne magukban keressék a hibát, rögtön próbálnak bűnbakot keresni. Persze, ezek nem lehetnek mások, mint Mózes és Áron, mert úgy-mond ők voltak azok a látható személyiségek, akik kihozták a népet Egyiptom földjéről. Elfelejtkeztek az addigi csodákról, áldásokról és örömeikről, amit Isten jelenlétében és áldó hatalmának oltalma alatt tapasztaltak.

Azt szeretném kérni töletek testvéreim, hogy ti soha ne felejtkeztek el azokról az időkről, amikor megtapasztaltátok Isten áldását és segítségét, ne legyetek háládatlanok, ne zúgolódjatok, ha elfogy a házatokból a kenyér vagy bármely más szükséges élelem, ne hibáztassa a férj a feleséget vagy viszont, se a gyerek a szülőt, hanem boruljunk le imádságban az Úr előtt és mondjuk el Neki őszintén, hogy mi az, ami hiányzik a kamrából vagy az élelmiszerpolcra, és a gondviselő Atyának lesz rá gondja, hogy megadja mindazt, amire szükségünk van, mivel tudjuk, hogy az igaznak magva nem válik kenyérekéretővé. Ha az Úr gondot visel az ég madarairól és a mező liliomairól, akkor mennyivel inkább rólunk, akiket annyira szeret, hogy megváltásunkra elküldte az Ő Egyszülött Fiát, Jézust. Csak higgyünk az Ő ígéreteiben és megtapasztaljuk, hogy aki hisz, az meg nem szégyenül.

Nagyon szomorú, amikor azt halljuk az igéből, hogy a nép inkább Egyiptomban szeretett volna meghalni, amikor a húsfazék mellett voltak. Mít számít az, hogy mennyi megaláztatást, szenvedést és verést kellett elszenvedniük. A fontos az volt, hogy tele legyen a gyomor. Aztán a többi már csak eltelik valahogy. Ez egy istentelen életmód, egy háládatlan hozzáállás az Isten szeretetéhez, ahol ahelyett, hogy a köszönetnek lenne helye, inkább a szemrehányás hangja tör fel Isten népe ajkáról. Mintha felelősségre akar-nánk vonni az Urat, amiért nem hagyta ott őket a szolgaság országában. Ne felejtjük el azonban azt sem, hogy Isten a hosszú évekig tartó kiáltásukra válaszolt, amikor hatalmát megmutatta a fáraó és a népe előtt.

Soha ne felejtjük el azt sem, hogy ha Isten valahonnan kivezet bennünket, ahol eddig nyomorult volt az élet, ahol a bűn sötétsége vett körül bennünket, azt nem azért teszi, hogy kiéheztessen, hogy nagy szomjúságban tartson, hanem azért, hogy a bűnös élettől és a bálványoktól megszabadulva Öneki szenteljük életünket és az Ő dicsőségére éljünk. Nem igaz az, amit a zsidók mondtak Mózesnek és Áronnak, hogy „azért hoztatok ki minket ebbe a pusztába, hogy mind e sokaságot éhséggel öljétek meg?” Ilyet nem tesz az Úr, mert annál nagyobb a szeretete irántunk. Habár zúgolódásunk és elégedetlen életünk következtében minden oka meglenne, hogy velünk ezt megtegye, de annál nagyobb az Ő irgalmassága az Ő népe iránt.

Mondhatta volna Isten, hogy mivel zúgolódtatok szolgálaim ellen és Ellenem, ezért a lázadásért büntetésben részesítelek. De nem ezt teszi, hanem megoldja a kenyérproblémájukat csodálatos módon, ahogy az elégedetlenkedők nem is képzelik. „Íme, én esőképpen bocsátok néktek kenyeret az égből.” Ugye, milyen csodálatos! Akik eddig fáradtságos rabszolgamunkával szereztek meg maguknak és gyermekeiknek a mindennapi kenyeret, most azt hallják, hogy ez a kenyér az égből jön, úgy, mint az eső. Sokszor halom a lusta ember szájából, hogy milyen jó lenne, ha most is esőképpen jönne a kenyér az égből, és nem kellene érte megdolgozni, csak éppen össze kellene szedni. Az ilyen ember elfelejti, hogy akkor Izráel népe nem letelepedve élt, hanem vándorolt a pusztában hegyek és homoksivatagok között, ahol a föld nem volt alkalmas a megművelésre. De ha az is lett volna, ki fektet be energiát egy olyan munkába, amiről biztosan tudja, hogy nem ő fogja enni annak gyümölcsét.

Mennyire másképpen állnak a dolgok az atyai szeretetben, ahol azt halljuk, hogy olyan kenyérrel táplálja az ő népét, amelyért egy percet sem dolgoztak, se nem fáradtak, csak éppen ki kell menjen a nép és szedjen arra a napra való mannát. Ezt hallva sokan mondhatják, hogy az engedetlen izraelitáknak bezzeg adott az Úr ingyen kenyeret, nekünk, keresztyéneknek pedig mennyit kell érte dolgozni? Ha valaki közülünk ezt mondaná, akkor ez által válna hozzájuk hasonló zúgolódó emberré. Ne feledjük: az újszenge ünnepe a hálaadás ünnepe, nem pedig az engedetlenségé. Tudjuk, hogy ma is sok olyan család van, akinek a kezében könnytől ázik a kenyér, mert arra gondolnak, hogy holnapra már elfogy és nincs honnan újat venni. Vagy akiknek nem telik a keresetéből fizetéstől előlegig. És beszélhetünk azokról is, akik a szemétdombon kotorászva, a hulladékanyag újraértékesítéséből próbálják kivájni a mindennapi kenyerüket, és ha ez napról napra sikerül, akkor is hálát adnak az Úrnak. Egyszerű életmódjuk következtében talán eszükbe sem jut az ige szava, ahol azt halljuk, hogy ha van eledelünk és öltözetünk, elégedjünk meg vele.

De nekünk, akik a Szentírásban lelki eledel után „kotorászunk”, ezen a hálaadási ünnepen eszünkbe jutnak azok az ígék, amelyek arra szólítanak fel, hogy segítsük azokat, akik megelégednek a morzsalékokkal, melyek lehullanak asztalunkról? Tudjuk-e azt, hogyha valakinek van amiből élnie e világon és elzárja a szívét attól, aki szükségben van, abban nem marad meg az Atya szeretete? Aki tudna a világon jót cselekedni, de nem teszi, bűne az annak, és így az Úr sem győnyörködik az effajta cselekedetekben.

Akkor is, és a mai napon is az Úr próbára teszi életünket, hogy akarunk-e az Ő törvénye szerint járni, vagy sem. Ezen keresztül próbára teszi hitünket, szeretetünket és a hozzá való engedelmességünket is. Ettől teszi függővé azt is, hogy a továbbiakban milyen mértékben fogja ránk árasztani mindennapi áldását. Aki szűken vet, az szűken is arat, és aki bőven vet, bőven fog aratni is.

Az ígének a 5. versében el van rejtve egy figyelmeztetés. Isten ez által is felkészíti a népet a szombat megtartására, amikor azt mondja, hogy a hatodik nap kétannyi mannát kell felszedni, mint az azelőtti napokon. Ez nem azt jelenti átvitt értelemben, hogy a ke-

resztyén ember szombaton kétszer annyit kell dolgozzon, mint a hét többi napjain, hanem azt, hogy úgy ossza be munkáját a hétköznapokon, hogy minden munkáját elvégezze és a vasárnapot az Úr házában és otthon is Istennel való közösségben tölthesse.

A múlt rendszerben is és manapság is szomorúan lehet megtapasztalni, hogy a mindennapi kenyér megszerzési hajszájában egyes emberek megfélemednek az Úr napjának a megszenteléséről s annyira nekiesnek a munkának, hogy a vasárnapot egyenlővé teszik a hét többi napjaival. Mintha szeretnék a rabszolga életet, az egyiptomi bűnös mentalitást, az állandó hajszát és a soha meg nem pihenést. De ezt a helytelen és törvénytelen mentalitást nem szereti a mi mennyei Atyánk, mert ő megparancsolta, hogy hat napon át munkálkodjunk és végezzük el minden dolgunkat, de a hetedik napot teljes egészében szenteljük Neki. És ebben nincsen megalkuvás. Ezt nem szabad félremagyarázni, hanem a sok áldás után, amit Tőle kapunk, tanuljunk meg hálát is adni, mert erre kell kötelezzon minket az Atya iránt érzett gyermeki szeretet.

„Este megtudjátok, hogy az Úr kihozott titeket Egyiptom földjéről” – mondja Mózes és Áron a népnek. És akik ott voltak, valóban meglátták a mennyei manná, és nemcsak azt, hanem a húst is, ami amellé volt kirendelve. Az imádkozó hívő ember megtapasztalja, hogy Isten nemcsak a mindennapi kenyerünket rendeli ki nekünk, hanem amellé még sok mindent, amit imádságban kérünk Tőle, és amire tudjuk, hogy szükségünk van.

Gondolom, minden testvérem tisztában van azzal, hogy a sok földi kis szükséglet mellett nekünk az a kenyér kell, amely úgy jött alá a mennyből, mint Isten Fia, és amely testet öltött a földön, amely megváltott bennünket abban a testben, és akárhányszor az úrvacsora kenyérében és borában részesülünk, mindig hálatelt szívvel gondolunk Rá, aki azért jött, hogy adja az Ő életét váltságul sokakért, és hogy az Ő nevében hívő és benne hívő gyermekeit az örök élet örömeivel és boldogságával ajándékozza meg. Ámen.

Németh Zoltán János

Nagyborosnyó

A kenyér kísértése

Alapige: Máté 4,1–4

Bibliolvasás: 2Mózes 16,1–13

Kedves testvéreim! A mai vasárnapon azért jöttünk el Isten hajlékába, hogy hálát adjunk az új termésért és megköszönjük Istennek gondoskodó szeretetét, amely által kirendeli asztalunkra a mindennapi kenyeret.

A mai napon azonban a hálaadás érzése mellett, a jövőtől való félelem és a mindennapos szorongás érzései is helyet találnak lelkünkben. Nem kellene ennek így lennie, hiszen számtalanszor megtapasztalhattuk Isten gondoskodó szeretetét. Mégis lelkünk mélyén kételkedő kérdések támadnak: kikerül-e asztalunkra a mindennapi kenyér? Lesz-e pénz ruhára, tüzelőre, gyógyszerre? Meghozza-e munkánk a maga gyümölcsét?

Félelmünket és szorongásunkat növeli mindaz, amit a nagyvilágban látunk és halunk. A tévé képsorait nézve mi magunk is tudomást szerzünk arról, hogy emberek milliói tengetik életüket a mindennapi betevő falat nélkül. Látjuk magunk előtt a beesett szemű, csontig lesoványodott gyermekeket, a végelgyengüléssel küszködő öregeket. Ilyenkor ideig-óráig megfogalmazódik bennünk a gondolat, hogy mi még szerencsés helyzetben vagyunk. Bár kenyerünket fáradságos munkával kell megszerezni és fáradásunk sokszor hiábavaló, mégsem kell szembenéznünk a mindennapos éhezés ve-

szélyével. A kenyérkérdés ma az emberiség leginkább megoldásra váró nagy problémája.

Mai alapigénkben Jézus Krisztus megkísértésének történetét hallhatjuk. Két értékrend kerül szembe egymással az alapigében: Isten országának értékrendje és a kenyérközpontú, földhözragadt emberi gondolkodás.

Az alapigében először arról hallunk, hogy Jézust a Lélek a pusztába viszi, hogy megkísértse az ördög. Jézus szolgálatának kezdete előtt áll, ünnepélyes komolysággal készül rá. A pusztába elvonulva, negyven nap és negyven éjjel böjtölt. Isten kiteszi Jézust a Sátán kísértésének, mert a szolgálathoz az is hozzátartozik, hogy Jézusnak szembe kell néznie a kísértésekkel, amelyek szolgálata során jelentkezhetnek.

Jézus a hosszú böjt során megéhezett. Az éhség az egyik leggyötrőbb emberi érzés. Az elerőtlenedett ember ekkor van a legjobban kiszolgáltatva a kísértésnek. Az ördög maga is jól tudta ezt. Odament Jézushoz és így szólt: „Ha Isten fia vagy, mondd, hogy a kövek változzanak kenyerekké.” A kenyér kísértése a mai modern kor emberének az életében is fennáll. A mi életünket is meghatározza a kenyér-orientált, földhözragadt gondolkodás.

A mindenkori ember a kenyeret, az anyagiakat illetően két nagy kísértésnek van kitéve. Mindkettő a hitetlenségből és az Istentől való eltávolodottságból fakad. Az egyik kísértés akkor áll fenn, ha anyagi javakban bővelkedünk, ha nem fáj a mindennapi kenyérért. A felhalmozott anyagiak arra ösztönöznek bennünket, hogy többet teremtsünk elő, még többet halmozzunk fel. A Sátán éppen telhetetlenségünket használja ki.

A másik kísértés számára a táptalajt a mi életünket is meghatározó bizonytalanság szolgáltatja. Ha körültekintünk világunkban, akkor azt látjuk, hogy rengeteg ember él bizonytalanságban. A gazdasági nehézségek, a szegénység, mind a bizonytalanság érzését erősítik bennünk. Az idősök félnek a betegségtől, az egyedüllétől, a fiatalok életéből soha nem tűnik el a munkanélküliség rémképe, a kilátástalanság. Ilyenkor hajlamosak vagyunk az aggodalmaskodásra, veszélyeztetve látjuk mindennapi kenyerünket. Az aggodalmaskodás hátterében szintén a kicsinyhitűség áll, csakúgy, mint a telhetetlenség esetében. Az ördög a szegényeket a mindennapos bizonytalanság által akarja Isten útjáról letéríteni.

Jézus Krisztus korában Izráel népének élete tele volt hamis messiási váradalmakkal. Izráel fiai egy olyan Messiásra vártak, aki bőséget, jólétet, biztonságot hoz népe számára. Olyan Messiásra volt szükségük, akinek a királysága által megszűnik a szegénység, a római elnyomás, Izráel népének megaláztatása. Az ördög kísértéseiben is ezek a váradalmak szólalnak meg. A nép, amikor csalódott Jézusban, amikor nem váltak valóra messiási váradalmi, szembefordult vele. Már nem számított az ötezrek megvendéglése, a sok beteg meggyógyítása, a halottak feltámasztása.

Testvéreim, ha őszinték vagyunk, akkor be kell vallanunk, hogy a mi életünk is tele van ilyenszerű váradalmakkal. Mi is csodaváró emberek vagyunk. Azt váránk el, hogy Isten tegyen csodát, változtassa a köveket kenyerekké. Elváránk, hogy azonnal szűnjön meg a szegénység, a kilátástalanság, elváránk, hogy szűnjön meg a gyűlölködés, az irigység az emberek között, elváránk, hogy soha ne legyünk betegek és ne legyenek megpróbáltatásaink az életben.

Isten amúgy is csodamódon gondot visel ránk életünk minden napján, azonban ha nem teljesednek elvárásaink, akkor Izráel fiaihoz hasonlóan, mi is szembefordulunk jótevőnkkel, ajkunk a hálaadás helyett káromkodásra nyílik. Újkenyér vasárnapja a hálaadás ünnepe. Azonban nem csak ezen az ünnepen, hanem életünk minden napján hálaadással kell fordulnunk Isten felé, mindazért, amit értünk tesz, hogy kirendeli minden-

napi kenyerünket. Sajnos, a mi lelkünkben is jelen van a háládatlanság. Elfelejtjük, hogy ki rendeli ki számunkra a mindennapi kenyeret. A Sátán a hamis elvárások, a telhetetlenség és a túlzott aggodalmaskodás kísértése által arra ösztönöz bennünket, hogy távolodjunk el Istentől, a mindennapi kenyér kirendelőjétől, ajándékozójától.

A Sátán nagyon ravasz kéréssel környékezte meg Jézust. Az elerőtlenedett, éhezõ embert kísérti meg. Jézus az ördög kísértésére emberi választ ad. Jézus isteni hatalmánál fogva megtehetette volna, hogy a köveket kenyérré változtassa. Ő azonban nem teljesítette az ördög kérését, mert ezzel elismerte volna, hogy nem tud ellenállni a kísértésnek. Amikor válaszol, az Ószövetséget idézi: „Nem csak kenyérral él az ember, hanem minden igével, amely Istennek szájából származik.”

Kedves testvéreim, a mai világban minden a kenyér, az anyagiak, a pénz körül forog. A pénz, a kenyér egy látszólagos biztonságot nyújt. A pénz hatalmat jelent, lehetővé teszi a társadalmi ranglétrán való felemelkedést, hírnévre, elismertségre tehetünk szert. Pénzzel mindent el lehet intézni. Ha van elég pénzünk, bármit meg tudunk vásárolni, a leghatalmasabb embert is le tudjuk kenyerezni, hiszen korrupt világban élünk. A pénz, a dús kenyér által nyújtott látszólagos biztonság felfuvalkodottá tesz bennünket. Hajlamosak vagyunk mindazt, amivel Isten megáldotta életünket, a magunk érdemének és dicsőségének tulajdonítani. Embertársunkat is képesek vagyunk eltaposni egy-egy darab kenyérért.

Korunk embere számára az egyedüli értéket az anyagiak jelentik. Sokak számára sem a hűség, sem a becsület, sem a családi szeretet, sem a lélek békessége nem jelent értéket. Pénz- és kenyér-orientált világunkban nincs idő Isten igéjével foglalkozni. A pénz, a mindennapi kenyér után való szaladgálás elidegenít családtagjainktól, barátainkat is annak függvényében válogatjuk meg, hogy van-e valami személyes hasznunk belőlük. A pénz, a kenyér után való rohanás meglátszik egyházi életünkön és a gyülekezeti templomlátogatottságon is. Nem kívánczunk Isten házába. Sajnos el kell ismernünk, hogy nagyon elhanyagoljuk az Isten igéjével való táplálkozást. A lelki táplálkozás elhanyagolása fásultságot, kiégettséget eredményez. A lelki táplálék nélkül a kenyér áldását sem tudjuk élvezni. Hiábavaló minden fáradozásunk és küzdelmünk, hiába lakunk palotában, hiába tartogatunk milliókat a bankszámlánkon, ha nem vagyunk elégedettek és reménység nélkül, erőt adó lelki táplálék nélkül, Krisztus nélkül tengetjük napjainkat. Jézus tanítványaihoz intézett szavai is ezt igazolják: „Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de az ő lelkében kárt vall? Avagy micsoda váltságot adhat az ember az ő lelkéért?” (Mt 16,26)

Jézus válaszát hallva sokan azt a téves következtetést vonják le, hogy nincs szükség a mindennapi kenyérré, hiábavaló minden becsületes emberi munka és törekvés. Az egyházat is sokszor az a vád éri, hogy túlságosan sokat foglalkozik a lélek dolgaival, és nem vesz tudomást arról, ami körülöttünk történik. Azzal vádolnak, hogy az egyház nem emeli fel szavát a társadalmi igazságtalanságok ellen, nem vállalja fel a szegényeknek, az elnyomottaknak, a társadalom gyengéinek a nyomorúságát. Pedig ez nem így van. Jézus sem arról beszél, hogy hanyagoljuk el munkánkat, ne törődjünk a családunk életével, nem azt mondja, hogy nincs szükség a kenyérré, hanem azt, hogy nem csak kenyérral él az ember, hanem minden igével, amely Isten szájából származik. Így is megfogalmazhatnánk: kenyérral is él az ember.

Az ige üzenete azonban félreérthetetlenül hangzik. A kenyér, az anyagiak ideig-óráig táplálnak bennünket, biztonságot nyújtanak, de ahhoz, hogy valóban Isten gyermekei lehessünk, hogy ne lelkileg kiégve, reménytelenül éljük életünket, még valami hiányzik életünkéből. Elengedhetetlenül szükségünk van Isten igéjére, a lelki táplálékra. Szakítanunk kell azzal a földhözragadt, kenyér-orientált gondolkodással, amely eltávolít Isten-

től és az Anyaszentegyház közösségétől. Ne uralkodjon szívünkben bizonytalanság a mindennapi megélhetés gondjai miatt, ne kételkedjünk afelől, hogy Isten bármilyen körülmények között gondunkat viseli, ne legyünk telhetetlenek, hanem köszönjük meg Istennek azt, amivel megáldotta életünket, legyen az sok vagy kevés. Jézus Krisztus a Hegyi Beszédben ezt mondja:

„Ne aggodalmaskodjatok tehát, és ne mondjátok: Mit együnk? vagy: mit igyunk? vagy: Mivel ruházkodjunk? Mert mindezeket a pogányok kérdezik. Mert jól tudja a ti mennyei Atyátok, hogy mindezekre szükségetek van. Hanem keressétek először Istennek országát, és az ő igazságát, és mindezek megadatnak néktek.” (Mt 6,31–33) Adja a kegyelemnek szent Istene, hogy a mindennapi kenyér mellett ez az ige tápláljon bennünket a munkás hétköznapi világában. Ámen.

Szép Eduárd

Magyarbükkkös

Átvettem

Alapige: Ruth 4,1–10

Bibliolvasás: Ruth 4,1–22

Estéről estére Isten csodálatos munkálkodása vonult végig előttünk. Jó volt látni, hogyan formálja az Úr áldásaival hol Naomin keresztül Ruthot, hol Ruth kitartásával, őszinte hitével és egyszerű engedelmes magatartásával Naomit. Jó volt látni, hogyan van jelen Isten gondviselő szeretete az események mögött és fölött, s ugyanakkor hogy hogyan tartja kézben Isten azokat az élethelyzeteket, melyek első látásra úgy tűnnek, mintha a véletlenre lennének bízva. Láttuk azt is, hogy Isten ma is jelen van népe életében, és ma is hívogatja az embereket, hogy népéhez tartozzanak, s ebben a hívogatásban nekünk, keresztyéneknek, az Ő igéjére odafigyelő embereknek, fontos szerepet szánt. Láttuk a kenyér és az aratás áldását. Akkor értjük meg és részesedünk igazán ezekből, ha nemcsak magunkra tudunk gondolni, hanem önzetlenül – ilyen, vagy olyan formában – meg tudjuk osztani kenyereinket az éhezőkkel, nincstelenekkel és elhagyottakkal.

Tegnapi igehirdetésünk azzal zárult, hogy elérkezett a megváltás napja, hogy Naomi keserősége öröme és életkedvre fordult, mert a megváltó, a kiváltó Boáz kezébe vette az ügyet és így a két özvegy reménykedve néz a megváltás napjának eseményeire.

Mai igénk elénk tárja a megváltó őszinte és határozott tevékenységét, annak az eredményét, s bibliolvasásunkban előttünk áll, hogy Naomi vigasztalása tökéletes, hiszen ölébe vehette Óbédet, Ruth gyermekét, és dajkálhatta. Mindaz, amire gondolni sem mert, amikor visszatért Moáb mezejéről bekövetkezett, mert Isten csodát tett. Családja, férjének neve nem merült feledésbe, mert Isten megáldotta egy olyan hűséges mennyel, aki többet ér hét fiúnál (15. v.) és egy olyan kiváltóval, aki rokoni kötelességeinek eleget tett és nem hagyta őt rokoni támasz nélkül.

Kedves testvéreim, a Ruth könyvében – ami teljes egészében összhangban van a teljes Biblia tanításával – a kenyérkérdés nem csupán a mindennapi betevő falat fontosságát tárja elénk. Az éhínség és a bőséges aratás túlmutat a testi és anyagi jóléten: előremutat a békességes családi és közösségi életre. A kiváltó személyében pedig a biztonságra, testi és lelki kiegyensúlyozott életvitelre mutat.

1. Úgy véljük, hogy életünk sok eseményének a kimenetelét másképp tudtuk volna alakítani, ha több határozottság lett volna bennünk, vagy többet érhattünk volna el a tanulás, a munka, vagy a szakmai előrehaladásban, ha kitartóbbak lettünk volna. Mai

igénk mindenekelőtt a határozottságra és kitartásra irányítja figyelmünket. Példaképtünk Boáz, aki határozottan és kitartóan jár el Naomi és Ruth ügyében.

Ha érdekel bennünket Boáz határozottságának és kitartásának titka, akkor érdemes megvizsgálunk közelről az ige tanítását. Mindenekelőtt tudnunk kell, hogy határozottsága és kitartása szoros kapcsolatban van azzal, hogy mi van a szívében, milyen a kapcsolata Istennel és ugyanakkor azzal is, hogy milyen cél van előtte. A szívében őszinte és egyszerű hit van. Nyitott Isten felé és nyitott a rászoruló ember megsegítésére is. Így Isten megáldja bölcsességgel. Világosan látja a célt maga előtt, tudja, mit kell tennie, mit bízott rá Isten. Nem kergeti el Ruthot a szérűről, hanem megnyugtatja és biztosítja segítségére felől. Az adott szavát nem felejtí el, hanem készségesen cselekszik.

Mindezeket látva Boáz életéből, máris azt kell megtanulnunk, hogy nálunk is nagyon szoros kapcsolatban van az, ami a szívében van, azzal, ami célként áll előttünk. Ha a szívében őszinte hit van, ha nyitottak és hajlamosak vagyunk arra, hogy embertársainkon segítségünk, akkor Isten bennünket is megáld bölcsességgel, hogy világosan lássuk a célt. A bennünk levő hit és az előttünk levő – Isten akarata szerinti – cél határozottságra és kitartásra ösztönöz. Kérjük Istent, hogy így vezessen bennünket!

2. Boáz ellentéte Naomi legközelebbi rokona, aki csak addig hajlandó vállalni a rokon kötelezettséget, amíg abból neki anyagi haszna van (a szántóföld). Amikor Ruthról is szó esik, akkor a Boáznál közelebbi rokon már nem tudja, vagy nem akarja vállalni a rokon kötelezettséget. Mennyire rámutat ez a magatartás az önző szív titkaira, melyek ilyenkor jönnek felszínre. Segít a mai ige arra, hogy felismerjük magunknál és másoknál az önzés jeleit, mert az önzésnek még akkor is, ha nagyon igyekszünk takarni, vannak látható jelei. Egyszerűen csak annyit mond nekünk a legközelebbi rokon magatartásán keresztül Isten: ha csak addig tudsz feladatokat vállalni mások megsegítésében, amíg abból anyagi hasznod van, akkor ismerd fel és nézzél szembe a szívedben levő önzéssel.

Nagyon sok áldástól fosztotta meg magát a történetben szereplő névtelen rokon, mert önző szívére hallgatott. Nem érezhette, hogy mit jelent kiváltónak lenni, nem érezhette, mit jelent örömet szerezni, nem érezhette, mit jelent megnyugvást, biztonságot vinni az elhagyottak életébe. Nem mondhatta, hogy átvettem mindazt, ami Elimeleké volt, de nem azért, hogy gyarapodjon a vagyonom, hanem azért, hogy el ne vesszen, ami az övé volt.

Sok áldástól fosztjuk meg mi is magunkat, ha önző szívére hallgatunk. Áldás az, amikor a másik ember szemében látod azt az örömet, melyet Isten úgy adott neki, hogy közben téged használt eszközüül.

3. Az önzés akadályozta a legközelebbi rokont abban, hogy a kiváltó szerepét betöltse, s ebből eredően csak félmunkát akart végezni. Ki akarta váltani a birtokot, a földet az idős Naomival együtt, mert őt nem lehetett félretenni, kikérülni, de nem akarta Ruthra is alkalmazni rokon kötelezettségét.

Önzésünkből kifolyólag, mi is hajlamosak vagyunk félmunkát végezni, ami a becsületesség útjáról a becstelenség, a hamisság útjára tereli életünket. Láttuk, hogy minden ember számára komoly kísértést jelent az anyagi haszon. Ezért fontos megemlítenünk ezt az alattomos bűnt, a félig elvégzett munka bűnét, mely lépten-nyomon ott van mindannyiunk közelében.

Boáz teljesen magára vállalta a rokon kötelezettséget, mert úgy érezte, hogy a kiváltó nem végezheti el csak félig a rábízott feladatot. Példamutató élete határozottságban, kitartásban, becsületességben és teljes feladatvállalásban arra int, hogy ezt az utat érdemes járni, mert ott van Isten gazdag áldása.

Jézus Krisztus, a mi Urunk és Megváltónk soha nem végzett fél munkát. Még akkor sem, amikor előre tudta, hogy tökéletes munkáját hálátlanul fogadják az emberek. Kiváltó, megváltó munkája teljes és tökéletes volt, mert nem aranyon és ezüstön, hanem az Ő drága vérében váltott meg és tett a maga tulajdonává. Tekintsünk naponta a Megváltó érettünk elvégzett tökéletes váltságművére, hogy erőt merítsünk az engedelmességre.

4. Megtörtént a megegyezés, az átvétel és a hitelesítés. Boáz törvényesen és nyitottan járt el. Tíz betlehemi vén előtt jelentette ki a megegyezés után, hogy „átvettem”, ami azt jelentette, hogy elérkezett a kiváltás napja és annak az áldott, de ugyanakkor terhekkel járó feladatát ő magára vállalta. Mindezek után megerősítették, hitelesítették a megegyezést, az átvételt azzal, hogy a névtelen rokon lehúzta a saruját. Mit jelent ez a cselekedet? „A láb, a cipő, amellyel az ember a földet érinti, a hatalom alatt tartás, az uralkodás és a birtoklás jele. Ezért jelent birtokbavételt a cipő valamire való rátétele (Zsolt 60,10), a lehúzása, levetése pedig a birtokról való lemondást jelenti.” Boáz tehát úgy vette át mindazt, ami Elimeleké volt, hogy a legközelebbi rokonnak már nem lehettek követelései.

Hallottuk a tegnap és ma is, hogy Boáz, mint kiváltó, előképe az Úr Jézus Krisztusnak. Egy rövid gondolat erejéig figyeljünk a Megváltóra, aki a Golgotán hirdette ki és azóta is hirdeti: átvettem mindazt, ami a te örökséged, a bűnös életedet, nem azért, hogy én gazdagodjak, hanem hogy te el ne vesszél. Mindezt vérével pecsételte meg. Köszönjük meg a mi Kiváltónknak, hogy átvett bennünket, s ezért mi úgy jöhetünk Hozzá, amint vagyunk.

Álljon előttünk egy példa, mely arra mutat, hogy miért van szükségünk Őhöz jönni úgy, ahogy vagyunk: „Egy ígehirdető azt mondta önmagáról, hogy élete könyvének csupán három lapja van. Az első lapra, amely fekete, mint a korom, fel van jegyezve minden vétke és törvénytelenége, egész bűnös múltja. A második lap piros, mint a vér. Itt van a Bárány vére, amely megtisztít minden bűntől (1Jn 1,7). Volt egy időszak, amikor én magam akartam tisztára mosni a fekete lapot. Ó, milyen hiábavaló cselekedet! A harmadik lap fehér, mint a hó. Ez az én állapotom, melyet a Bárány vére biztosít nekem. Az Ő vére ad erőt, hogy engedelmességben éljek. Az Ő vérében tisztítom meg folyamatosan lelkem ruháját (Jel 7,14). Ebben a fehér ruhában jelenek meg majd az ítélet napján (Jel 7,13).”

Hálát adunk az aratásért, a kenyérért. Készülünk az Úr asztalához s érezzük, hogy a mi életünk könyvében is az első lap fekete, és szükségünk van, hogy az Ő vére megtisztítson minket minden bűntől. Kérjük Istent, hogy a megváltás csodájával világosítsa meg életünk ösvényét és töltsen meg szívünket bizalommal és reménységgel. Ámen.

Prédikáció sákramentumos istentiszteletre

Úrvacsorai igehirdetés

Dr. Victor János

Isten meglepetései*

minekutána vacsorált volna ...
1Kor 11,25

Amikor ezt a sákramentumot szerezte Jézus, tanítványaival együtt egy jeruzsálemi hívének házában a páskavacsoránál ült, megosztva egész népének húsvétünnepi örvendezését az Egyiptomból való csodálatos szabadulásért. Ennek a vacsorának során történt, hogy „vette a kenyeret” és elrendelte, hogy a kenyérnek megtöretése ezentúl az Ő emlékezetére megtartassék tanítványai között. Eddig még úgy látszhatott, mintha Jézus nem akarna mást, mint a régi emlékezetvacsorába beleszőni egy új mozzanatot. De a történet folytatódik. A páskavacsora véget ér. És ekkor, „minekutána vacsorált volna”, tehát már teljességgel a régi szent vendégség keretein kívül, veszi Jézus a pohárt is és ezzel teszi teljessé az új vendégséget, amelyet Ő rendel híveinek. Kitűnt tehát, hogy az az intézkedés, amelyet ezen az ünnepélyes utolsó estén tenni akar, nem fér el a régi szertartáson belül, hanem kilép annak kereteiből és maga mögött hagyja azt. Egy ideig fennállhatott az a látszat, hogy Jézus csak megtoldani, kiegészíteni, gazdagítani akarja a régi vendégséget, de végül kiderül, hogy Ő egy egészen új vendégséget alapít, amely mellett a régi elveszti érvényességét.

Ha az ember figyelmes lélekkel hallgat ezekre a szavakra: „minekutána vacsorált volna...”, mintha egy ajtó becsukódását hallaná. Jézus, akiben legtisztábban, valósággal beteljesedett formájában élt az Ótestamentum egész lelki öröksége, még egyszer, utoljára átadja magát népével együtt a múlt legszentebb emlékeinek és legfelségesebb érzelmeinek, úgy, amint azokat csak a páskavacsora kelthette fel. Még egyszer bejárja a régi ház csarnokait és pitvarait. De búcsúzóul. Még a kapun belül van, de ne értse félre senki: léptei kifelé haladnak. És egyszer csak átlépi a küszöböt és becsapódik mögötte a zár. Véget ért egy egész hosszú korszak az Isten világterveiben. Ezentúl egy új korszak nyílik. Elévül az Istennek régi szövetsége, amelynek emlékét a páskabarány tartotta fenn. Életbe lép az új szövetség, amelynek jegye és pecsétje a pohár bora, az Isten Bárányának vére által szerzett frigy. „A régiek elmúltak; íme, újjá lett minden.”

Nézzétek, nem ábrázolódik-e itt ki az Isten cselekedeteinek egy állandóan megfigyelhető jellemző vonása? Isten mindig új kezdeteket állít bele a világ folyásába, és az egyes ember életébe is, becsukva a múlt ajtaját és föltárva a jövőnek új reménységeit; de ezt rendszeren olyan titokzatosan, csöndben viszi véghez, hogy a meglepetés csak később derül ki. Amikor a kenyeret nyújtja, még úgy tűnik fel, mintha csak a régi vendégséghez akarna hozzátenni valamit. Mire elérkezünk oda, hogy csordultig megtölti poharunkat, ámulva vesszük észre, hogy sokkal nagyobb, jelentősebb dolgok történtek velünk, mint sejthettük: „íme, Ő mindeneket újjá tett”. Az Isten áldásai mindig úgy jelentkeznek, mint az öreg fán, talán még tavalyi lomb alatt elrejtve fakadó rügyek. Semmi új – mondanád –, csak egy kis változás a régiben. De aztán múlik az idő, nyílik a virág és megérik a gyümölcs, és kitűnik, hogy egy új élet kezdődött a gyümölcs magjában. A ta-

* A szerző *A szentek szentjében* című kötetéből.

valyi lombot már rég lerázták a szelek. Talán fejsze alá került az egész öreg fa. De a magból új palánta hajtott ki. Nem a régi módosult; olyasvalami született, ami azelőtt nem volt meg.

Ez a története Jézus egész pályájának. Amikor szertejárva tanításában és jótéteményeiben szétosztogatta az emberek között életének kenyerét, úgy látszhatott sokak előtt, mintha egészen bele akarna illeszkedni Izráel régi lelki vendégségébe. Még jó sokáig sokan a tanítványai közül is azt hitték, hogy ő nem akar mást, csak teljességre vinni azt, ami előtte is megvolt, s ezért az Ő Evangéliuma befér a régi keretekbe. De amikor eljött az Ő megáldoztatásának ideje és bűnbocsánatra, örök életre vágyó szívek kelyhébe kicsordult az Ő kiomló vére: akkor látható volt már, hogy ez nem a régi vendégség folytatása, itt Isten és emberek között valami egészen új rend lépett életbe. Az új bor szétrepesztette a régi tömlőket.

Ugyanez a története Isten munkájának mindnyájunk egyéni életében is. Titkon, csendesen lép be hozzánk. Egy-egy ünnepélyes hangulatban, ami elfog napjaink mulandósága miatt. Talán a lelkiismeretünk ébredező nyugtalanságában, amikor számadást csinálunk az életünk eredményeiről. Vagy a Jézus Krisztus orcájáról reánk eső egy-egy szelíd fénysugárban, aminek világánál sejtések derengenek fel bennünk istenképüsről, örök hazáról... Azt hisszük: csak vendég köszöntött be, akitől zavartalanul folyhat tovább a régi, megszokott élet. Végül pedig megdöbbenve ébredünk annak tudatára, hogy a vendég magához ragadta az uralmat hajlékunkban; hogy már nem is mi magunk élünk, hanem „él bennünk a Krisztus”; és mi nem azok vagyunk, akik voltunk, hanem „új teremtmények”!

El vagytok rá készülve, hogy Isten most is ugyanígy bánik velünk, amint asztalához közeledünk? Nem riasztó égzengésben, földet megdübörgető hirtelenséggel jön ő most se hozzánk. Régi, megszokott szertartásnak ősi, jól ismert jegyeiben közelít. A felületes szemlélő azt mondaná: nem történik itt semmi új, csak nem tudom hány ezredszer újra megtartják az úrvacsora szertartását. Pedig közbe már beleszövegeti Isten a régi, megszokott szálakba a maga új aranyfonalait. Itt új hálaadás kél, amott új bűnbánat rezdül; itt új vágyakozás nyújtja ki kezeit, amott új erővel szólal meg a hit. Meglássátok, mire befejezi Isten az Ő vendégségét, sokaknak életében egy új korszak kezdődött meg: bezárult a múlt ajtaja és a jövőnek új útja tárult fel; eltöröltetett a régi írás és egy új, tiszta lapot kaptak. Készen vagytok az Istennek megújító csodáját elfogadni? Ó, ne keresse fel ezt az asztalt csak az, aki más akar lenni, mint ami eddig volt! Ámen.

A Genezáret partján

Lelkipásztorok lelkipozozói rovata*

Jerry Bridges: *Kegyelem* (8.)

Ötödik fejezet

Van-e Istennek joga?

Ezek az utolsók egy órát dolgoztak, és egyenlővé tetted őket velünk, akik az egész nap terhét hordoztuk, és szenvedtünk a hőségtől. Ő pedig így felelt egyiküknek: Barátom, nem bánok veled igazságtalanul: Nem egy dénárban egyeztél-e meg velem? Vedd, ami a tied, és menj el. Én pedig az utolsónak is amennyit akarok adni, mint neked. Hát nem szabad-e nekem azt tennem a javaimmal, amit akarok? Vagy a te szemed azért gonosz, mert én jó vagyok? (Mt 20,12–15)

Az állami egyetem első évfolyamos angol szakosai megfeleltek a megszokott átlagnak. Voltak közöttük szorgalmas és fegyelmezett hallgatók, akik megtanultak tanulni a középiskolában. Következézetesen elkészítették a feladatokat, felkészültek a felmérőkre, és időben leadták a jól elkészített szemináriumi dolgozataikat. A skála másik végén pedig ott voltak a tipikus „bulis fiúk”, akik éppen csak annyit teljesítettek, hogy megfeleljenek. Ritkán végezték el az aktuális feladatokat, a felmérőkre alig készültek, és a szemináriumi dolgozataikat soha nem adták le időben. Ahogy lenni szokott, a diákok zöme valahol a két szélsőség között helyezkedett el.

Elérkezett a záróvizsga napja. Mint az várható volt, a fegyelmezett diákok mindegyike jól szerepelt, a „bulizós fiúk” pedig kivétel nélkül rosszul. Néhány nap múlva a professzor kifüggesztette a vizsgaeredményeket irodája ajtajára. Amikor a diákok az ajtó előtt tolongtak, hogy megnézzék eredményeiket, döbbenet látták, hogy mindannyian „A” fokozatot (a legjobb eredmény – ford. megj.) kaptak. A „bulizósok” alig hitték el, mekkora szerencséjük van, a szorgalmas diákokat pedig felháborította, hogy akik megérdemelték volna a bukást, ugyanazt a kiemelkedő eredményt érték el, mint ők. Amennyiben hihető lenne ez a történet, akkor valószínűleg te magad is osztottad volna a keményen tanuló diákok felháborodását, kedves olvasóm. Természetesen, igazságtalannak látszik, hogy az osztály „lazái” ugyanazt az osztályzatot kapják, mint akik tényleg megdolgoztak a legjobb eredményért. Amit most olvastál, nem más, mint modern változata a nagylelkű gazda példázatának, amelyet az előző fejezetben tanulmányoztunk. Bár modern környezetbe helyeztem a szereplőket, de a két történet lényeges elemei azonosak. Mindkét változatban, egy embercsoport sokkal többet kap, mint amit megérdemel, és gyakorlatilag annyi jutalomhoz jut, mint azok, akik keményen megdolgoztak a saját részükért.

Maga a bibliai történet üzenete is meghökkent sokakat, mivel igazságtalannak tűnik. Néhány előadásomon megkértem a hallgatóságot, tegyék fel a kezüket és foglaljanak állást a történettel kapcsolatban; az emberek többsége úgy érezte, hogy a gazda nem volt tisztességes. Egyetértettek azokkal a napszámokkal, akik teljes tizenkét órát dolgoz-

* Ezt a sorozatot a presbiterképzésben is felhasználhatjuk

tak a nap égető melegében, hisz nekik többet kellett volna kapniuk, mint azoknak, akik csupán egy órát dolgoztak. Ha a Munka Törvénykönyvét (vagy a másik példában az iskolai érdemjegyek szabályzatát) szigorúan betartják, igazuk van. Egy embert munkájának a mértéke szerint kell megfizetni. Mind a gazda, mind a professzor igazságtalannak látszik.

Jézus azonban nem a Munka Törvénykönyvét tanította. A kegyelem alapelveit mutatta be. Azt mondta: „Hasonló a mennyek országa...”, és folytatta tovább a példázatot. Tulajdonképpen azt mondta Péternek: „A mennyek országának hatályos működési alapelve nem az érdem, hanem a kegyelem.”

Csupán egy embercsoport nem gondolta úgy, hogy a gazda igazságtalan volt: azok, akik mindössze egyetlen órát dolgoztak. Jézus nem beszél az ő magatartásukról, de könnyen elképzelhetjük, mennyire örültek, és milyen hálásak voltak. Ahogy teltek az órák, ők pedig még mindig a piacon álldogáltak, munka nélkül; reménységük viszont egyre fogyott, hogy aznap fizetéshez jutnak, és családjuknak élelmet tudnak venni. Este ötkor már azt hitték, vacsora nélkül fekszenek le. Végül mégis kaptak esélyt, hogy – legalábbis ahogy számították – éhbérért, 1/12 rész napi keresetért dolgozzanak, ami arra sem elég, hogy élelmet vegyenek szeretteiknek. Könnyű elképzelni ezek után, mennyire örültek az egész napi munkáért járó fizetésnek! Nekik nem jutott eszükbe, hogy a gazda igazságtalan lett volna, ellenkezőleg: nagyvonalúnak tartották.

A megérdemlő magatartásforma

Miért botránkozik meg olyan sok ember ezen a példázaton, és gondolja azt, hogy a gazda igazságtalan? Azt hiszem azért, mert mi keresztyének ösztönösen azokkal a napszamosokkal azonosulunk, akik egész nap dolgoztak. Egy cipőben járunk – gondoljuk – ahelyett, hogy azokkal azonosulnánk, akik csak egy órát dolgoztak. Körülnézünk a minket körülvevő társadalomban, ahelyett, hogy Jézusra néznénk, és egész jól érezzük magunkat a bőrünkben. Tizenkét órás munkásoknak tartjuk magunkat, és ennek megfelelő bérre számítunk.

Így érzett Péter és így éreznek sokan ma is. Beszélgettem egy férfival, akinek az édesanyja Isten hűséges szolgálója volt több mint negyven éven át, és fájdalmas rákos betegségtől szenvedve haldoklott. A következőket mondta: „Azok után, amiket tett az Úrért, ez a köszönet.” Egy ilyen kijelentés tiszteletlenségnek tűnhet nekünk, de a férfi nem annak szánta. Egyszerűen azt gondolta, Isten egy jobb étellel tartozik az édesanyjának. Csak kimondta, amit sok ember érez a szívében.

Vannak más alkalmak is, amikor emlékeztetjük Istent a szolgálat közben általunk hozott áldozatokra. „Uram, befejeztem azt az érted vállalt áldozatos szolgálatot, és most szükségem van egy speciális imameghallgatásra.” Amikor így gondolkodunk, a tizenkét órás napszamosok módjára viselkedünk. Emlékeztetjük Istent, hogy *megérdemljük* az imádságra adandó választ az áldozatos szolgálatért. Ilyen hozzáállással könnyen zúgolódni kezdetünk a meg nem kapott áldások miatt, ahelyett, hogy hálásak lennénk azért, ami a miénk.

A római százados magatartását kell követnünk a Lukács evangéliuma 7. fejezetéből. A férfi néhány zsidó előljárót küldött Jézushoz, kérve őt, hogy jöjjön és gyógyítsa meg beteg szolgáját. Amikor az előljárók Jézushoz értek, őszintén esedeztek: „Méltó arra, hogy megtegyed ezt neki, mert szereti népünket, ő építette a zsinagógát is nekünk” (4–5. versek). Figyeljük meg, a zsidó előljárók hangsúlyozzák, hogy a százados megérdemli.

A százados valóban rendkívüli ember volt. A megszálló római hadsereg egyik katonája, mégis azzal szolgált a megszállt népnek, hogy zsinagógát épített nekik. Gondol-

junk mai kultúránkban egy megszálló hadseregre, és tegyük fel a kérdést, vajon hány „ellenséges” katona tenne hasonlót.

Ám a százados önmagához való viszonya még inkább rendkívüli, mint cselekedetei. Ahelyett, hogy arra gondolna, mit kellene kapnia érdemei szerint, szabadon megvallja, hogy semmit nem érdemel. Üzenetet küld Jézusnak, mondván: „Nem vagyok méltó arra, hogy a hajlékomba jöjj. De magamat sem tartottam méltónak arra, hogy elmenjek hozzád.” (6–7. versek) A százados az utolsó órában felfogadott munkásokkal azonosult. Ezért nemcsak kérésének meghallgatása felett örvendezhetett, de átélte azt a plusz örömet, hogy azt is megkapta, amit nem érdemelt volna meg. Átélté annak a tudásnak az örömét, hogy ajándékot kapott – és nem egy adósságot fizetett vissza.

Soha nem kötelezhetjük le Istent

Nem kötelezhetjük le Istent engedelmisségünkkel, vagy áldozatos szolgálatunkkal. Még ha tökéletesen engedelmesek is lettünk volna mindenben, akkor is azt kellene mondanunk: „Haszontalan szolgálak vagyunk, azt tettük, ami kötelességünk volt.” (Lk 17,10)

Tegyük fel, testvérem, hogy minden közlekedési szabályt betartasz. Megtartod a kötelező sebességkorlátozást, megállsz a STOP táblánál, a jelzéseknek megfelelően kanyarodsz – mindig minden közlekedési szabálynak engedelmeskedsz. Kapsz valamilyen jutalmat? Egyáltalán nem, hiszen pontosan ezt kell tenned. Csak a kötelességedet teljesítetted. A közlekedési szabályok tökéletes betartásával nem kötelezted az államot arra, hogy megjutalmazzon téged, bármilyen formában is. Csak annyit mondhatsz: „teljesítettem a kötelességemet”.

Mint a világmindenség Mindenható Uralkodójának, Istennek joga van ahhoz, hogy tökéletes engedelmisséget és hűséges szolgálatot követeljen meg mindnyájunktól, anélkül, hogy akár a legkisebb mértékben elkötelezné magát. Tartozunk neki ilyen engedelmisséggel és szolgálattal. Ha tökéletesen engedelmeskednénk Isten nekünk adott parancsainak, és hűségesen teljesítenénk minden kötelességünket – amit persze soha nem teszünk –, akkor is csak azt mondhatnánk: „A kötelességemet teljesítettem.” Semmi módon nem tudjuk Istent lekötelezni.

Az Úr nyilvánvalóvá tette mindenfajta elkötelezettségtől való szabadságát, amikor a következőt mondta Jóbna: „Ki szállhat szembe velem úgy, hogy sértetlenül hagynám? Minden az enyém az ég alatt.” (Jób 41,3) Isten nem pusztán egy elvont teológiai alapelveket állít. Ellenáll a „nem kapom meg, amit megérdemlek” magatartásnak. Jób, miközben védekezik állítólagos barátai hamis vádjai ellen, abba a kegyelemtől távol eső hibába esik, hogy jobb bánásmódot remél Istentől. Eltávolodott az „Úr adta, az Úr vette el. Áldott legyen az Úr neve” gondolattól, és a „Nem használ az embernek, ha örömét leli Istenben” (Jób 1,21; 34,9) magatartáshoz közeledett.

Jób szenvedésének ideje alatt a nap utolsó órájában felbérelt munkás hozzáállását felváltotta az „egész nap terhét hordoztuk és szenvedtünk a hőségétől” (Mt 20,12) gondolkodással. Isten pedig egyenesen célba veszi ezt a magatartást. Ha Isten még ma elővenne minket, mint ahogy azt Jóbba megtette, mennyien kapnánk ugyanazt a dorgálást!

Pál apostol ihletett tollán keresztül a Szentlélek újra kijelenti Isten mindenféle kötelezettség alóli szabadságát, amikor azt mondja: „Ki előlegezett neki, hogy vissza kellene fizetnie?” (Róm 11,35) Ez a kijelentés nem légtüres térben keletkezett. Pál éppen a zsidók jövőjének nehéz kérdésével foglalkozik, hiszen Isten mintha látszólag a pogányokat részesítené előnyben. Függetlenül attól, hogyan értelmezzük Pál tanítását a zsidókkal kapcsolatban a Róm 9–11. alapján (ez egy olyan kérdés, amelyben sok kereszt-

tyén nem ért egyet), az alapely, amelyet a Szentlélek Pálon keresztül kijelent, kristálytiszta: Isten senkinek semmivel nem tartozik.

Modern társadalmunkban a *jogosultságok* kérdése nagyon felerősödött. Az idősebb emberek *jogosultnak* érzik magukat a kormánytól bizonyos juttatásokra. A középkorúak nagyvonalú egészségügyi és nyugdíj-juttatásokra érzik magukat *jogosultnak*. A fiatal felnőttek azonnal ugyanarra az életszínvonalra érzik magukat *jogosultnak*, mint aminek megteremtése a szüleiknek hosszú évek munkájába telt. A fiatalok pedig *jogosultnak* érzik magukat bármilyen általuk megkívánt luxus anyagi lehetőségére.

Sokan megfigyelték már, hogy kultúránkat mennyire átjárja a „jogok” és „elvárások” mindent átítató ereje. A keresztyének lelki életében azonban a jogok ilyen mértékű követelése különösen hátrányos. Először is: szükségünk és vágyaink végső és legfőbb betöltője Isten. Minden jó ajándék Tőle van, függetlenül a felhasznált közvetítőktől, akiken keresztül eljut hozzánk. Ahogy Jakab apostol mondja: „Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világosság Atyjától száll alá, akiben nincs változás, sem fénynek és árnyéknak váltakozása.” (Jak 1,17) Isten azonban gondviselő munkájában szinte mindig felhasznál embereket, intézményeket, vagy más emberi eszközöket szükségünk kielégítésére. Végső soron tehát Ő az egyetlen, aki odaadja vagy visszatartja azt, amire vágyunk, vagy azt, amiről úgy gondoljuk, szükségünk van rá.

A jogosultságok követelése és elvárásaink – bár látszólag emberek felé vagy intézmények felé irányulnak – tulajdonképpen Istennek és az Ő gondviselő kegyelmének szólnak. Ha nem kapjuk meg, amihez jogunk van, vagy ami elvárásainknak megfelel, akkor azt végső soron Isten tartja vissza.

Még fontosabb, hogy jogaink hangoztatása, amelyet eredetileg egy másik ember vagy intézmény felé fogalmaztunk meg, majdnem mindig Isten felé irányul végül. Követelni kezdjük jogainkat Istentől, mint ahogy tesszük az emberekkel szemben. Ez már önmagában elég rossz, és persze nem túl keresztyéni a „világ tartozik nekem valamivel csak azért, mert létezem” magatartás, de az a képzet, hogy Isten tartozik nekem valamivel, még fokozottabban veszélyes lelki egészségünkre nézve. Lerombolja Istennel való kapcsolatunkat, nullára csökkenti szolgálatunk hatékonyságát, és lehet, hogy keserűvé és bosszúsá tesz. Eltérően kormányunktól, az iskolától, családunktól, munkaadóinktól, Isten nem fogja „beadni a derekát” követeléseinknek, és Őrá gyakorolt nyomásunk is hatástalan marad. Soha nem nyerjük meg a „jogok” harcát Istennel szemben. Túl fontos számára lelki növekedésünk, hogysem ez megtörténhetne.

Adakozás Istennek

Semmit nem tudunk Istennek adni, amit előzőleg ne Ő adott volna nekünk. Dávid ezt ismerte fel, amikor Izráel vezetői bőkezűen adakoztak a templom felépítésére. Istennek mondott dicsőítő imája a következőképpen hangzik:

Mert ki vagyok én, és mi az én népem, honnan volt erőnk ilyen önkéntes adakozásra? Urunk Istenünk! Ez az egész halom kincs, amelyet összeadtunk, hogy neked, a te szent neved tiszteletére templomot építsünk, a te kezedből való, és a tied lesz mindez! (1Krón 29,14.16)

Dávid tudta, hogy semmit nem adtak Istennek, ami már ne lett volna az Ővé. Még neki való szolgálatunk is az Ő kezéből jön. Ahogy Ézsaiás próféta mondta: „Uram, (...) mindent te tettél, ami velünk történt.” (Ézs 26,12) Pál meggyőzően foglalja össze az Istennek való adakozás kérdését, amikor a következőket írja: „Nem szorul emberi kéz

szolgálatára, mintha hiányt szenvedne valamiből; hiszen Ő ad mindenkinek életet, lehetet és mindent.” (ApCsel 17,25) Ha minden lélegzetünk Istentől kapott ajándék, akkor tényleg nem marad semmi, amit úgy adhatnánk, hogy előzőleg ajándékba ne kaptuk volna.

Nos, most ezzel a hangsúlyos megállapítással, hogy Isten semmivel nem tartozik nekünk, milyen helyzetbe hoztuk magunkat? Mint az utolsó órában felbérelt munkások áldott helyzete Isten Királyságában. Mélységesen hálás helyzetbe, hiszen hazamenve a nap végén Isten szőlőjéből tudjuk, hogy a nagylelkű gazda minden mértéket meghaladóan nagyvonalú. Egyszóval: *megelégedett* helyzetbe, hiszen „valóban nagy nyereség a kegyesség megelégedéssel.” (1 Tim 6,6)

A megelégedettség azzal, amink van – legyen az vagyon, vagy életünk jelenlegi szakasza, észbeli vagy fizikai képességeink – messze-messze többet ér, mint minden egyéb dolog, amit nem kaptunk meg. Egy multimilliomostól állítólag megkérdezték egyszer, mennyi pénz az elég pénz, mire azt válaszolta: „Még egy dollárral több.”

Az, aki érdemeiben reménykedik, olyan, mint a multimilliomos. Soha nem elégedett. Egyik nap úgy érzi, Isten nem jutalmazza igazságosan; másnap retteg, hogy a jutalomhoz való minden reményét eljátszotta. Sokkal jobb elfogadni a biblikus magatartást, amely szerint a kegyelem egyáltalán nem függ az érdemektől, hanem inkább Isten végeérhetetlen jóságától és mindenható céljaitól. Áldásokra és meghallgatott imádságokra vonatkozó várankozásokat sokkal inkább bízom Isten végtelen jóságára és életemre vonatkozó mindenható céljaira – amelyekről már előre kijelentette, hogy jók –, mint az általam valaha is összegyűjthető jó pontokra. Szükséges, hogy emlékezzünk rá: Isten már bemutatkozott, mint rendkívül nagylelkű és nagyvonalú gazda. Valósággá akkor válik ez a kegyelem, ha elismerjük, hogy nem vagyunk többek, mint az utolsó órában felfogadott szőlőmunkások.

A megelégedettség fontosságának hangsúlyozásával nem azt akarom sugallni, hogy életünk minden területén mindig meg kell elégednünk a „status quo” fenntartásával, és nem kell a fejlődés lehetőségét keresni, vagy azért imádkozni.

Emlékezzünk rá, hogy Isten természeténél fogva nagyvonalúan elrendezte, hogy minden jó dolgot nekünk adjon (Róm 8,31). De mindannyiunk számára lesznek olyan dolgok az életünkben, amelyek egyszerűen nem fognak megváltozni. Ezeken a területeken meg kell tanulnunk megelégedettnnek lennünk, elfogadnunk a tényt, hogy Isten nem tartozik nekünk semmi egyébbel.

Őszintén megvallom, nekem magamnak is küzdenem kellett, amíg ezt megtanultam. Isten olyan testet adott nekem, amely nagyon sok tekintetben rosszabb az átlagnál. Olyan lelki ajándékokat adott, amelyek nagyrészt kívül esnek annak a szervezetnek a fő szolgálati irányán, amelyhez Isten szolgálatra hívott. Ezek közül a körülmények közül egyik sem fog megváltozni, tehát meg kell tanulnom megelégedettnnek lennem azzal, amit Isten nekem adott. Úgy tanultam ezt meg, hogy két dologra összpontosítottam: *semmivel* nem tartozik nekem, és amit nekem *adott*, azt egyedül kegyelemből adta.

Alkalmi prédikációk

Esketési igehirdetés

Daróczi Attila

Szörce

Isten gondoskodik rólatok

Alapige: 1Péter 5,7

Amikor eltervezzük magunkban bizonyos dolgok cselekvését, vagy elhatározással vagyunk bármely munkát elvégzése felől, nemcsak a cél elérésének indíttatása alatt vagyunk, hanem sok gondolat és kérdés is megfogalmazódik bennünk. Ezek a kérdések és gondolatok aggodalommal tölthetnek el minket, kételyeinket növelhetik, hiszen válszt pontossággal és bizonyossággal nem tudunk adni. Ez az emberi tehetetlenség és képtelenség csak tovább növelheti bennünk a belső feszültséget, mélyítheti a kételkedést a biztos cél elérése felől, fokozhatja aggodalmaskodásunkat. Kiutat szeretnénk találni ebből a kilátástalan állapotból. De kihez is fordulhatnánk? Segítséget kitől kaphatnánk, útmutatást hol lehetnénk? Megpróbálunk minden lehetséges eszközt, kapcsolatot, lehetőséget, felhasználni emberi tudásunkat és képességeinket is. Segítségül felkérjük szeretteinket, barátainkat, ismerőseinket, de teljes bizonyossággal mégsem lehetünk, mert sok esetben az emberi segítség és minden emberi igyekezet hiábavaló és céltalan lehet.

Emlékezzünk az evangélium tanítására, arra az áldott történetre, amikor Jézus lecsendesíti a háborgó tengert (Mt 8,23–27). A tanítványok Jézussal együtt utaztak a hajóban a túlsó part felé, amikor vihar tört ki a tengeren. Nem tudták mitévők legyenek. Az alvó Jézushoz mentek, felébresztették, életük megmentéséért tőle várták a segítséget. Jézus ráparancsolt a szelekre és a tengerre, nagy csend lett: a tanítványok pedig csodálkoztak a megmenekülésükön. „Ki ez, hogy a szelek is, és a tenger is engedelmessékednek neki?”

Mindannyiunk életének hajójában ott van Jézus, „én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” (Mt 28,20) Lehet, hogy éppen alszik, vagy talán ébren figyel minden küszködésünket és vár, hogy hozzá menjünk, őt megszólítsuk, gondunkat elmondjuk neki, segítséget, védelmet kérjünk, nála menedéket találjunk. Erre biztat minket, megváltott gyermekeit Istenünk az ígén keresztül. Forduljunk Jézushoz, keressük őt munkánkban, cselekvésünkben, gondunkban, hogy a célt elérhessük.

Keresztyén ifjú testvéreim, különösképpen titeket biztat, hozzátok szól az ige. Titeket akar a gondviselő Mennyei Atya hasznos tanáccsal, útravalóval feltarisznyálni, akik kéz a kézben indultok el egy útra, melynek végét, a benne rejlő akadályokat és buktatókat nem láthatjátok. Hozzátok szól: „Minden gondotokat óráá vessétek, mert neki gondja van rátok.”

Itt, az öröm és boldogság órájában, mondhatjuk, hogy ifjú testvéreinknek, a menyasszonynak és a vőlegénynek, talán semmi gondjuk nincs. Szerető szüleik és szeretteik, rokonok, barátok veszik őket körül, és örvendező szívvel osztoznak örömükben, látva, hogy a két szerető szív miként forr egybe. Halljuk, hogy kölcsönösen miként vallják meg egymás iránti szeretetüket, hűségüket, és megfogadják, hogy egymásnak gondviselői – segítőtársai lesznek.

De, mi lesz holnap? Mit hoz a jövő? Nem tudjuk, nem tudjátok, pedig szeretnétek tudni. Olyan titok van előttetek, melyet felfedni nem tudtok, melynek ismeretét nem birtokoljátok. Tudjátok, hogy az élet harc, az élet küzdelem. Hogyan kerültök ki belőle? Győztesekként vagy legyőzöttekként? Tudjátok, hogy sok csábításnak, kísértésnek vagytok kiszolgáltatva. Meg tudtok-e állni a kísértővel szemben, vagy netalán elbuktok? Tudjátok, hogy az embernek orcája veritékével kell ennie kenyerét. Lesz-e áldás a munkálkodó életén, az általa elvégzett munkán? Tudjátok, hogy az életben van szenvedés, fájdalom, amit egymásnak okozhattok. Meg tudtok-e bocsátani egymásnak?

Engedjétek, hogy házasságotok együttlétében, összefortt életetek hajójában Jézus is veletek utazzon. Szükségeitek van, szükségeitek lesz reá! Így, ebben a hármas elindulásban a házassági fogadalomtétel egymásnak elmondott szavai nem tartalom nélküli, csupán üres szavak lesznek, hanem minden gondotok őreá vetése által megvalósulttá, és házassági, majd családi életetek Istentől megáldottá lesz itt a földön és majd az örökkévalóságban a Jézus Krisztus által. Mert néki gondja van reátok! Ámen.

Temetési igehirdetés

Borszák Sándor

Temetési beszéd Ravasz László felett

Emlékezzetek meg a ti előljáróitokról, akik szóolták az Isten beszédét és figyelmeztették az ő életük végére, kövessétek hitöket. Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz. (Zsidók 13,7-8)

Amikor a keresztyúri temetőben, a mindig hűséges és gondos munkatárs temetésén értesültem arról, hogy testamentumban foglalt meghagyás alapján nekem kell szolgálnom annak a temetésén, aki több mint fél évszázadon át különféle örhelyeken szolgált, de legfőbb tisztének mindig és mindenütt Isten igéjének hirdetését tartotta, akkor az imént felolvasott – ismeretlen írótól származó – ismert sorok jöttek előmbre: „Emlékezzetek meg a ti előljáróitokról, akik Isten igéjét hirdették néktek...”

Azért írta a szentíró e szinte közbevetett sorait, mert a gyülekezet már temetett, már szép és fájdalmas időre tekintett vissza, és az élőknek mindenkori feladatává tette a hálás emlékeztetést.

Nem is akarok mást, mint emlékeztetve – bizonyosságot tenni. Amíg annak, akinek a koporsója körül mélységes megilletődéssel megáll e hatalmas gyülekezet, egyik könyve *Orgonazúgás*, ez csupán kicsiny harang csengő szava próbál lenni, amely Leányfalu kis harangjává.

Emlékezzetek!

Emlékezünk Bánffyhunyard szülöttére, akit majdnem kilencvenhárom esztendővel ezelőtt öleltek magukhoz féltőn, boldogan szülei, s úgy érezték, hogy még a harangok is szebben szóltak, amikor megkeresztelték. Zúgjatok, hunyadi harangok!

Emlékezzetek!

Emlékezzünk a kolozsvári teológusra és professzorra, aki olyan fiatalon nyerte el a professzori széket, hogy tanítómestere lett azoknak, akiknek nemrég még diáktársa volt. Közben prédikált a Farkas utcában. Halk szavára mindig jobban megtelt az ősi templom, amint szólotta a látásokat.

Emlékezzünk a tanítómesterre, akitől a gyülekezeti igehirdetésről írott könyvéből, közvetlenül vagy közvetve, minden igehirdető sokat tanulhatott.

Emlékezzetek!

Emlékezzünk a Budapest-Kálvin téri egyházközség lelkipásztorára. Egy templomban, egy gyülekezetben, de szinte az egész magyar népnek prédikált. Udvarhelytől az Óceánon túlig, csodálatosan szép, tiszta, aranyjánosi magyar nyelven. Szinte természetes, hogy egyik, szüleihez vivő útján, végtelen boldogsággal szorongatta meg a kezét egy román kalauz és tört magyarsággal mondta: Most látok egy embert, akit sokat hallani otthon rádióban, családdal együtt.

A legutóbbi otthoni családi úrvacsorázáskor felvillant előttem: mennyien hallgatták őt, vették el kezéből a szent jegyeket, kapták általa az áldást; kereszteléskor, konfirmáláskor, esketéskor, hány ember koporsója mellett hirdette a vigasztalás evangéliumát! Egy-egy nagypénteki és szilveszteri elmélkedése szinte országos esemény volt. Érthető, mert „Mélységes irodalmi kultúra hatja át beszédeit, filozófiai műveit, irodalomtörténeti eszméit” – állapítja meg róla az elfogulatlan nagy irodalomtörténész, Szerb Antal. Kálvin-tér nagy harangjának komor zúgása emlékeztessen a nagy magvetőre.

Emlékezzünk Dunamellék őrállójára. Huszonhét évi szolgálat alatt a kerület 300 templomát végiglátogatta. Az alföldi nagy és baranyai kis fehér templomokat – mindent prédikált. Mennyi ünnepélyes harangzúgás köszöntötte a különböző felekezetek templomainak tornyából tisztelettel. Mint figyeltük, még mint gyermekek, lélegzetvisszafojtva a mi templomunkban minden szavát! Idézzétek fel emlékezetetek tárházából, mint járt a ti gyülekezetetekben is!

Emlékezzünk!

Emlékezzünk Leányfalu öregjére, az ottani kis gyülekezet legöregebb férfitagjára. Kilencvenéves koráig példás hűséggel jött, bármilyen időben. Életének beszéde volt ez a szótlan prédikációsorozat. Elmélyülten imádkozott, és ő, a nagy gazdagságú igehirdető az igének alázatos, figyelmes hallgatója volt. Mindig megköszönte az igét. Mikor már nem tudott jönni, csak otthonából figyelte a pócsmegyei harangok hangját, valahányszor elmentem hozzá, mindig megkérdezte: Mi volt az ige? Mit mondott az ige?

És ma, fél tizenkettőkor, megszólalt Leányfalu kis harangja is, hogy csilingelje: „Csillagvilágot, elhagyva már, elfáradt lelke hazatalált...” Kivételesen hosszú időt megért. Messze túl a hetvenen, avagy a nyolcvan esztendőn, ezalatt mindent megélt, és most hazatért mennyei Atyjához.

Ami érvényes volt az első században, az érvényes a huszadikban is. Akik Isten igéjét szólották, azokra is egyszer csak emlékezzünk, mert elmennek ők is a minden földiek útján. Egyének és korszakok, bármilyenek is voltak, elnémulnak, lezárulnak. Jézus Krisztus azonban tegnap és ma és örökké ugyanaz: változhatatlan irgalom, könyörülő szeretet.

Az Ő kezét fogjuk meg és imádkozunk:

Jó Urunk, hálát adunk egy időben hosszú, eseményekben gazdag, szolgálatokban változatos, igehirdetésekben csodálatos mélységeket és titokzatos magasságokat feltáró lélek életéért. Köszönjük, hogy adtad őt nekünk, családjának, egyházának és népünknek is.

Dicsőítünk, hogy irgalmasan hazavitted elfáradt gyermekedet. Add hinnünk, tudnunk és remélnünk, hogy aki itt, mint a Te követed, palástot hordott, arra most irgalmasan ráborítottad mindent elfeledő szereteted hófehér palástját, hulló véreddel megmosogattad, és a bűnbocsánat édes vizével elnyerte az örök életet.

Áldott légy, hogy jóllehet régen elszólítottad mellőle a mindig szeretett szövetséges társat, gondos, gyöngéd és féltőn szerető gyermekek mindig jóságon ölelték körül és

gyámolították az édesapát. Áldunk, hogy az erő feletti úton erőt adott neki. Kísérd őket gondviselő szeretetteddel! Szerető és szeretett unokák, mosolygó kis dédunokák őrizték szívünkben apuka áldott emlékét, szeretetét, hitét, amint ő őrizte mindegyikük képét asztalán.

Áldd meg az életéért külön sokat fáradozó orvosokat, akik tudásukkal és szívükkel mindent megtettek érte. Áldd meg a mellette oly sok éjszakát átvirrasztó hűséges ápolókat. Áldásod nyugodjék meg a gyülekezeten: ahonnan elindult, ahol csak szolgált, és ahol élete alkonyán teljes békeességben élt.

Áldd meg Anyaszentegyházunkat, hogy benne az ige hirdettessék, és a hirdetett ige életté és cselekedetté legyen, nagy Neved dicsőségére. Ámen.

(Budapest, 1975. augusztus 13. Farkasréti temető. Lejegyezte Kovácsy Margit diakonissza.)

Juhász Péter

Négyfalu

Ne dobjátok el bizodalmatokat!

Alapige: Zsidók 10,35–37

Kedves Testvéreim! Gyászoló család! Gyászoló gyülekezet!

Amikor a 86 évet élt D. A. atyánkfia végtisztességére készültünk, járta be falunkat és a szomszéd falvakat a hír: készülünk kell a 25 évet élt Cs. Z. testvérünk temetésére.

Akaratlanul is azokra az évtizedekre gondoltunk, amelyek a mi most itt nyugvó testvérünk előtt állottak; arra a gazdag életre, amelyik öreá várt; azokra a feladatokra, amelyeket neki kellett betöltenie; azokra az örömökre, amelyekkel ő ajándékozhatta meg a mi világunkat.

Mindez összeomlott annak a pillanatnyi lelki zűrzavarnak a hatására, amelyik őt elvitte közülünk. Ez a halálos lelki zűrzavar ma a mi népünknek, s velünk együtt sok európai népnek egyik legnagyobb betegsége. Száz- meg százmillió ember Európán kívül, sok nyomorúsága ellenére sem ismeri ezt az önitélkezést, ami előtt mi ma megdöbbenve állunk. Mi, akiknek élete alapját a keresztyénség erősítette meg, akiknek reményét Jézus Krisztus tette tisztává – éppen mi vagyunk azok, akik körében az élet eldobása miatti fájdalom oly sokszor kiújul.

Elköltözött testvérünk koporsója mellett sokan keresik, hogy mi az ilyen halálos lelki zűrzavarnak és az életnek az összefüggése. De a Szentírás arra figyelmeztet, hogy mi az ő sorsát és a magunk jövődjét egy más összefüggésben keressük. Nem azt kell kérdeznünk, hogy hogyan függ össze az élet és a halál, hanem azt, hogy mi a kapcsolat az élet és a bizalom között.

Ne dobjátok el bizodalmatokat! – erre tanít az ige. S ezzel arra figyelmeztet, hogy a bizodalom olyan az ember életében, mint az ókori harcos fegyverzetében a pajzs vagy a páncél. Ha szembe kellett menni a veszedelemmel, a pajzs felfogta a nyílvesszőt, ha futni kellett az ellenség elől, a páncél megakadályozta azt, hogy az eldobott lándzsa keresztüldöfje a testet. Olyan a bizalom, mint a kegyetlen gázháborúban a gázálarc. Lehet, hogy a levegő halálos gázzal szennyeződött, de a gázálarc megvéd attól, hogy a halál a bensönket rombolja szét. A pajzs, a páncél, a gázálarc is nehéz, de aki ezt eldobja, védtelenül marad.

Bízni – abban, hogy a pillanatnyi gondok és rémület után nyugodtabb órák, kiegyensúlyozott évek, a bűnök felett diadalmas élet következik – sokszor nehéz. Isten mégis azt akarja, hogy bizzunk! Bizzunk az életben, a magunk és mások életében, biz-

zunk az igazságban és a megbocsátásban, bízunk az új élet, az újrakezdés áldásában – bízunk minden béke és öröm forrásában: Istenben.

A bizalom parancsa alapján Isten igéje ma két dologra tanít minket:

a) Az egyik az, hogy a bizalmat állandóan, napról napra, hétről hétre tanulni kell. A mai ember sokszor úgy gondolja, hogy az ő munkája után a felüdülést a szórakozás hozza el. A felüdülés azonban a bizalom lelkéből jön. Ma sok városban az egyház és a társadalom éjjel-nappal szolgáló állandó telefonállomást tart fenn. Pszichológusok és a Bibliát ismerő lelkészek együtt ülnek a telefon mellett, hogy ha valaki, akit a halál gondolata fenyeget, felhívja őket, együtt erősítsék a bizalmat veszített lelket az életre. Harang és istentisztelet azért szól állandóan közöttünk is, hogy mindenki idejében, újra és újra tanulja meg a bizalmat, és Isten neve legyen az első, ami eszébe jut, ha a halál kísértése körülveszi.

b) A másik, amire Isten igéje tanít az, hogy aki minket itt a földön a bizalom lelkével felvértez, annyira szeret minket, hogy félelmeink, bizalmatlanságuk és halálunk felett is könyörül. Nagyon nagy fájdalom nekünk, hogy elhunyt testvérünket a bizalom hiánya miatt veszítettük el, de most is bízunk Isten irgalmában, hogy amit ő elmulasztott – azt, hogy Istenhez forduljon a válságban – Isten nem mulasztja el. Átöleli és Magához fogadja. Ámen.

(25 éves nőtlen, öngyilkos traktorista fiatalember temetésén. Egy közlekedési balesetben traktorja könnyebben megrongált egy személygépkocsit. Továbbhajtott, de amikor traktorja kereke kiesett, elvesztette lelki egyensúlyát, a traktor alá feküdve felkötötte magát.)

A RORLÉSZ konferencián elhangzott igehirdetések

RORLÉSZ, kezdő istentisztelet

Székelly József

Kolozsvár-Alsóvárosi lp.,
RORLÉSZ elnök

Rávett az Isten

Alapige: Jeremiás 20,7–11a

Jeremiás panaszkodik, mert úgy érzi, hogy rávette – ifjúságát, tapasztalatlanságát kihasználva –, „elcsábította” őt az Isten. Meglepődve olvassuk a próféta panaszát. Azt megszoktuk, hogy egyre többen rászedik, átverik embertársukat, visszaélve a másik kiszolgáltatott helyzetével, valamire rábeszélnek, valamiről meggyőzik a kisebbet, a gyengébbet, azt, aki nem rendelkezik elegendő információval. A gazdasági, politikai életben, a hétköznapok kisebb nagyobb dolgaiban is mindennapos történések ezek. Gyakran minket is rászednek, átvernek, becsapnak. Amikor egyik ember rászedi a másikat, mindig valamilyen haszonszerzési céllal teszi és áldozatát faképnél hagyva kárörömmel távozik.

Jeremiás azzal vádolja az Isten, hogy ifjúságát kihasználva „elcsábította” őt, megragadta, legyőzte. A próféta, miközben elismeri Isten hatalmát, látja a maga gyengeségét is. Én hagytam, hogy rászedj, panaszolja. Ezzel elismeri, hogy Isten terveivel szemben az ember semmit sem tehet. (Pl. a Jónás, a tanítványok elhívása, Pál apostol megtérése).

Isten prófétának rendelte Jeremiást

Nem azért vette rá, hogy becsapottan magára hagyja, hanem azzal a konkrét céllal, hogy a maga szolgálatába állítsa. „Mielőtt az anyaméhben megalkottalak, már ismertelek, és mielőtt az anyaméhből kijövéél, megszenteltelek, prófétának rendeltelek a népek közé...menj mindazokhoz, akikhez küldelek téged, és beszéld mindazt, amit parancsolok néked, ...ne félj tőlük, mert én veled vagyok... és kinyújtá az Úr az ő kezét, és megillette számat, és monda nékem az Úr: Ímé, az én ígéimet adom a te szádba!” (Jer 1,5–9).

„...mondd meg nekik mindazt, amit én parancsolok néked, meg ne riadj tőlük, különben én riasztalak el téged tőlük! Mert ímé én erősített várossá, vasoszloppá és ércbástyává teszek ma téged mind az egész földön... Viaskodni fognak ugyan ellened, de nem győznek meg téged, mert én veled vagyok, azt mondja az Úr, hogy megszabadítsalak téged.” (Jer 1,17–19)

A prófétai szolgálat méltóságot is jelent (erősített város, vasoszlop, ércbástya). Az elhívás idején Jeremiás túl fiatalnak érezte magát, arra hivatkozott, hogy nem tud beszélni. Ez akkor – akárcsak a Mózes esetében – nem bizonyult elegendő érvnek, mert a szót Isten adja a szolga szájába. Később, egyre több „prófétai tapasztalattal” a háta mögött Jeremiás eljut arra a pontra, ahova Illés is eljutott: egyáltalán nem érzi ércbástyának és vasoszlopnak magát, inkább egy magányos, rászédett, nyomorult prófétának. De Isten nem hagyja magára az ifjú Jeremiást, hanem felkészíti és megerősíti a szolgálatra.

I.

Az Isten igéjéből megértett igazság kimondása

Jeremiás szolgálatának a lényege az ítélethirdetés volt. Isten azért győzte le, azért vette rá, mert vele akarta kimondatni az igazságot. Egy olyan korban hívta el a prófétai szolgálatra, amikor kifogyott az igaz. „Járjátok el Jeruzsálem utcáit, és nézzétek csak és tudjátok meg és tudakozzátok meg annak piacain, ha találtok-e egy embert, ha van-e valaki, aki igazán cselekszik, hűségre törekszik...” (Jer 5,1) Amikor a bűn természetessé válik, a próféta kell, az igazságot kimondva, néven nevezze a dolgokat. Nem csak mondani, hanem kiáltani kell, hogy minden szinten erőszak és romlás van.

Erőszak ott van, ahol valaki a hatalmi helyzetével visszaél. Ez előfordulhat a családban is, de helyzetével visszaélhet a tanár az iskolában, az ügyvéd az irodában, a bíró a törvényszéken, az orvos a kórházban, a lelkipásztor a gyülekezetben, a politikus a közéletben, a hivatalnok a hivatalban. Nem sorolom tovább. A hatalommal való visszaéléstől pedig egyenes út vezet a romlásba.

A **romlás** az erőszak következménye. Ahol erőszak van, ott hiányzik a szeretet, ott minden megtörténhet, nincs együttérzés, nincs meghallgatás, nincs megértés. Ahol erőszak van, ott megromlanak az emberi kapcsolatok és ezért nincs békesség.

Amikor már természetessé váltak olyan bűnök, amelyek fölött Isten nem akart napirendre térni, Jeremiás néven kellett nevezze a dolgokat. Bármennyire is kényelmetlen, de ez a próféta feladata.

Az *igét, mai helyzetünkre és önmagunkra – Isten által elhívott lelkipásztorokra – is alkalmazva, kérdezhetjük: vajon nem ez a mi szolgálatunk lényege? Amikor mi, református lelkipásztorok, ezen az Országos Lelkészerkezetben azt vizsgáljuk, hogy kik vagyunk és mit akarunk, mi az identitásunk, akkor a mai alapigéhez igazodva mondhatjuk: Ma sincs fontosabb feladatunk – szolgálati helyunktől függetlenül –, mint az Isten igéjének a hiteles hirdetése és az abból megértett igazság kimondása.*

Következmények

Az Isten igéjéből megértett igazság kimondásának következményei vannak. Jeremiás korában a kimondott igazság, a dolgok néven nevezése gyalázatot és gúnyt szerzett a prófétának. Ezért csúfolták, megvetették, börtönbe zárták, meg akarták ölni. Minden lehetséges módon ellene fordultak. Jeremiás magára maradt az Isten igéjével. Ítélethirdetésével olyanná vált a hallgatók között, mint a túske. Azóta, ebben a tekintetben semmi sem változott. A közmondás is igaz maradt: „aki kimondja az igazságot, annak betörik a feje” Ha ez így van, akkor mi értelme van a szólásnak, a prófétai szolgálatnak? Mi értelme van ma, az Isten igéjéből megértett igazság kimondásának, olyan körülmények között, amikor kormányzati szinteken is szemrebbenés nélkül hazudnak, amikor az egyházban is előfordul, hogy elhallgatják vagy elferdítik az igazságot?

Lehetséges, hogy mi is voltunk már Jeremiáshoz hasonló lelkiállapotban, amikor azt mondtuk: nincs értelme. Isten szemszögéből azonban csak ennek van értelme, hiszen Ő, ma is, éppen ezért hív el és állít szolgálatba.

II.

Félelem

Nem csak Jeremiás félt. Illés egy adott ponton (Jézabel elől menekülve) nem hogy szólni, de még élni sem akart, teljesen értelmetlennek látott mindent. Amikor a szolgálta ilyen mélypontra jut, akkor két lehetősége van.

Arra gondolhat, hogy többé nem emlékezik az Istenre. Tudatosan nem veszi figyelembe megbízatását. Ilyenkor lehetséges alternatívaként kínálkozik az, hogy *a próféta szól, de nem Isten nevében.* Megpróbálhat valamilyen köztes megoldást találni. Valahogyan csak meg lehet oldani, hogy ne kelljen a kényelmetlen dolgokról beszélni. Esetleg le lehet köszörülni a tények élét, el lehet simítani, kenni a dolgokat, hogy ne legyen egyértelmű és éles a kimondott igazság. Vagy talán csak féligazságokat kell mondani. Akár hamisan is lehet prófétálni, erre is volt és van elegendő példa.

Jeremiás egy radikálisabb megoldást választott: nem akart többé Isten nevében szólni. Elhatározta, hogy *nem beszél, kezét a szájára teszi és hallgat.*

Ha nem is vagyunk a Jeremiás helyzetében, mégis milyen gyakran kérdezzük önmagunktól: szólni vagy nem szólni? Ez érvényes a családban, a gyülekezetben, az egyházban és a társadalomban. Még a lelkipásztori közösségekben, a lelkészértekezletben is gondosan mérlegelünk, hogy vajon az életünket, szolgálatunkat, egyházunkat érintő kérdésekben megszólaljunk-e vagy inkább hallgassunk?

Persze mi azt is tudjuk, amit a prédikátortól tanultunk, hogy ideje van a szólásnak és ideje van a hallgatásnak. Csakhogy az időket és alkalmakat Isten rendeli, és ha ő szólással bízott meg, ha az ő igéjét – továbbadás végett – éppen ránk bízta, akkor nekünk szólunk kell. Alkalmas és alkalmatlan időben, elő kell állnunk Isten igéjével (2Tim 4,2). *De ezzel kell előállni, és nem a magunk vélt vagy valós igazságaival!* A társadalmi élet minden területén, az egyházban és a családban ki kell mondani és alkalmazni kell az Isten igéjéből megértett igazságot.

III.

„Mintha égő tűz volna szívemben és a csontjaimba rekesztve”

Amint az embernek nincsen hatalma a tűz fölött, úgy nem tud uralkodni a próféta a szívében, csontjaiban rejlő igén. Bármennyire is szeretné magában tartani, nincs hatalma fölötte. Minden emberi erőlködés fölöslegesnek bizonyul, ha valóban az Isten igéje szorongat. „Itt állok, másképp nem tehetek” – nyilatkozta Luther Márton (előtte és utána még sokan mások. pl. az első századok üldözött keresztyénjei, a gályarab prédikátorok, a kommunisták börtöneiben szenvedők). Miért nem tehetek, nem akartak másként tenni? Azért, mert legyőzte őket Isten, mert hatalmába kerítette, ha úgy tetszik, elcsábította őket, az igéből megértett igazság kimondására.

Minket, református lelkipásztorokat, mire csábított el az Isten? Szorongat-e az ige kimondásának a kényszere? A dolgok igei mérce szerinti néven nevezése szívügyünk-e? Vagy mástól várjuk, hogy megtegye helyettünk?

Jeremiás nem volt könnyű helyzetben. *Kívülről* az ellenség szorongatta, rágalmazta, fenyegette, feljelentette. Ennél már csak az szomorúbb, hogy az igazság kimondásakor még a valamikori barátok is eltávolodtak tőle, még ők is ellenségessé váltak. *Belülről* pedig Isten igéje szorongatta.

Furcsa módon éppen ebben a kettős szorításban erősödött meg a hite: „De az Úr velem van!” Minden félelmen, csüggedésen, csalódáson, negatív élményen, ellenség és barát rosszindulatán átsugárzik a próféta meggyőződése: „Velem van az Isten”.

Van-e értelme az Isten igéjéből megértett igazság kimondásának? Lehetséges, hogy néha arra a következtetésre jutunk, hogy nincs. De milyen jó, hogy ez nem tőlünk függ! Ha Isten elhívott minket, az ígét ránk (is) bízta, akkor azt mi nem tudjuk elhallgatni. Ha mégis megpróbáljuk, minket fog perzselő tűzként megemészteni.

A minket elhívó Isten hatalmában bízva nem kell félnünk, mert ha ő velünk van, ki-csoda lehet ellenünk, senki, bizonyára senki. Ámen.

RORLÉSZ, záró istentisztelet

Beke Boróka

Karatna

Istennek kell inkább engedni...

Alapige: Az apostolok cselekedetei 5,29

Az apostolok krízist élnek át. Krízist, a szó eredeti értelmében. Hiszen tudjuk, hogy a görög szó ítéletet jelent. Az apostolok, miután angyal szabadította ki őket a jeruzsálemi börtönből, és utasította őket arra, hogy hirdessék az evangéliumot, a főtanács kérdésre kell választ adjanak: „nem megparancsoltuk-é nektek parancsolattal, hogy ne tanítsatok ebben a névben?...” Most a tanács ítélkezik, számon kér. Igazi feszült pillanatotok élnek át az apostolok. Ennek az igének a kapcsán most azt próbáljuk megvizsgálni először, hogy honnan kaptak megbízatást az apostolok, és mire alapul a számonkérés. Másodszer azt figyeljük meg, hogy mi teszi nehezzé a hitvallást, és végül, hogy hogyan lehet visszatérni a hitvalló szolgálathoz.

1. Megbízás – számonkérés

A megbízás szempontjából mondhatjuk úgy is, hogy irigylésre méltó az apostolok helyzete. Ők ugyanis csak Istentől kaptak megbízást, emberektől csak egy konkrétan meg sem fogalmazott tiltást. Nekünk sokkal nehezebb a helyzetünk, ugyanis nekünk van küldetésünk Istentől, és megbízásunk, „munkaszerződésünk” az emberektől. A mi szolgálatunk egyik legnagyobb krízise, ítéletre, döntésre kényszerítő körülménye ebből adódik: Isten is, és emberek is megbíztak valamivel, és számonkérnek. És a kettő nem mindig fedi egymást. Ráadásul tudjuk, hogy a konkrét munkaszerződésen túl nagyon sok iratlan „elvárással” vannak irántunk a gyülekezeti tagok. Milyennek kell lennie a lelkipásztornak? Legyen jó megjelenésű, legyen jó vezetői képességekkel megáldott, legyen mintaszerű, problémamentes családi élete – és sorolhatnánk az ésszerű, és az egészen elképesztő elvárásokat. Ez az emberi ítélet, számonkérés elkíséri a szolgálatunkat. Nap mint nap megmérettetünk az emberi mércével. Az a baj, hogyha ez a sok emberi elszámoltatás elfeledtetni velünk azt, hogy Isten is számon kér majd, és nem ugyanazt kéri számon, amit az emberek. Ezért kell emlékeztetnünk magunkat arra: Isten is megítéli majd a szolgálatunkat. Mondhatjuk úgy, ahogyan a Heidelbergi Káté fogalmazza meg: „felemelt fővel várom őt ítélő bírámul”. Mert igazából ennek az ítéletnek van jelentősége, hogy Isten milyennek látja majd az én lelkipásztori szolgálatomat.

2. A hitvallás nehézsége

Olyan természetesnek tűnik az, amit az apostolok hitvallásként megfogalmaznak: Istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek. Az a félelmetes ebben, hogy ha jól meggondoljuk, itt azok az emberek, akik a „másik, rossz alternatívát képezik”, azok a zsidó papok. Istennek a hivatásos – vagy talán jobb itt azt mondani: professzionális-szolgái. Lehetnek Isten szolgái Isten ügyének ellenségei, kerékkötői? Ugye, ma már nincs ilyen? Bárcsak biztosak lehetnének ebben! De hadd mondjak el egy személyes élményt. Egy egyházi alkalmazottat egyszer a munkahelyén sírdogálva találtam, éppen azért sírt, mert az egyik lelkipásztor néhány perccel korábban ordított vele. Amikor egy kis időt szántam rá és elbeszélgettem az alkalmazottal, akkor elmondta, hogy ő gyermekkorától templomba járó volt, de amióta egyházi alkalmazott lett, megundorodott az egyháztól, „nem jön, hogy templomba menjek – mondta –, mert láttam lelkipásztorokat a közösből lopni, hallottam hazudni, hallottam akár az Úr Jézus feltámadásáról is viccet mondani, vagy olyan trágáruul beszélni, ahogyan az én családomban soha nem volt szokás.” Egy lélek, aki miattunk idegenedett el az egyháztól. És vajon ő az egyetlen? Ha figyelmesek vagyunk, sajnos, nagyon sok hasonló vallomást hallhatunk. Hogyan lehet Isten szolgája ilyen botránykő? Nyilvánvalóan úgy, hogy nem Istennek engedelmeskedik. Nem akar senki tudatosan mást tenni, mint amit Isten parancsol, mégis belecsúszunk az engedetlenségbe.

Mint minden keresztyén hitre jutott ember, könnyen esünk abba a hibába, hogy úgy gondoljuk, úgy általában tisztában vagyunk azzal, hogy mi Isten akarata, és nekünk ennyi elég. A nagyobb baj viszont az, hogy így sokszor a magunk akarataát hisszük Isten akarataának. Egy ifjú lelkipásztor kollégánk, mikor mindent megtett azért, hogy egy bizonyos gyülekezetbe kerüljön, akkor mindezt azzal magyarázta, hogy ő tudja biztosan, hogy őt Isten oda rendelte, és hogy Isten akarata az, hogy ő abban a gyülekezetben szolgáljon. Találkoztam vele körülbelül egy évvel azután, hogy oda került, és akkor már azt mondta, hogy rájött, az nem Isten akarata volt, hanem a sajátja. – „Minden szempontból ideálisnak tűnt, és belemagyaráztam, hogy biztosan ezt akarja Isten. Nagyon szégyel-

lem!” Milyen könnyű erre a bizonytalan talajra tévedni, és milyen nehéz innen visszaállni az engedelmesség útjára!

3. Vissza a hitvalláshoz

Nem elég felismernünk, hogy életünkben és szolgálatunkban bizonyos dolgokban eltértünk Isten akaratától, hanem vissza kellene állnunk a hitvalló szolgálatba. Hogy mi kell ehhez? Talán azzal kellene kezdeni, amivel az előbb említett kolléga: felismerni és bánni azt, hogy nem Isten akaratát cselekedtük. Azután tudakolnunk kell Isten akaratát: minden szolgálattal vagy a hétköznapi életünkkel kapcsolatos döntést rá kell tennünk erre a mérlegre. Vajon ebben az esetben mi az Isten akarat, amit inkább kellene cselekednünk, és mi az emberi, amit kevésbé? A korábbi előadásokban hallottuk ezt a szót: a lelkipásztor akkor jó vezető, ha maga is Istentől vezetett, vagyis ha minden lépését Isten útmutatása szerint lépi. Így lehet nem csak a szavunk, hanem az egész életünk nyilvánvaló hitvallássá. Így lehetünk mi közösen olyan tanítványi közösséggé, amely egy emberként segíti a Jézus Krisztusról szóló beszéd terjedését.

Az igehirdetés elején azt mondtam, a krízis: ítélet. Most hadd mondjam el a krízis szónak a lélektani értelmezését. A lélektan szerint a krízis olyan állapot, amikor a korábban bevált megoldások már nem alkalmasak, valami új megoldást kell keresni és alkalmazni. Például egy család életében krízis az, amikor az elsőszülött gyermek eléri a serdülőkort. A szülők meglepetten tapasztalják, hogy hiába mondják-teszik ugyanazt, amit korábban, mert a gyermek nem úgy reagál. Ami fontos, hogy ebben az értelemben a krízis a fejlődésnek, a továbblépésnek az elkerülhetetlen lépése. Ha most egy lelkész-értekezlet végén, a beszélgetések után úgy érezzük, hogy krízist éltünk és élünk át, akkor tekintsük azt ilyen állomásnak, ami a továbblépéshez nélkülözhetetlen. Bízunk benne, hogy ha Istennek engedelmeskedünk inkább, hogynem embereknek, akkor Isten átsegít ezen a krízisen is, és gyarapodást, növekedést ad egyházának. Ámen.

Tanulmány a restaurálásról

Néhány szóban a maroszentannai református templom falképeiről

A maroszentannai azon kevés templomok egyike, amelyekben végig lehetett vinni egy, a templom teljes falfelületére kiterjedő falképfeltárást és restaurálást.

A tavaly befejezett munkálatokat a budapesti Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, az Illés Közalapítvány (ma már ezek egyike sem létezik) és a bukaresti Kultuszminisztérium támogatta.

Maroszentanna első okleveles említése 1332-ben történik, ekkor Paulus papja 4 banalíst fizet a pápai tizedbe. A református templom valószínűleg a 13. században épült, román stílusban. Ebből a korból való félköríves szentélye, diadalíve, a szentély boltozata, a szentélytartó fülke.

Mind a hajó, mind a szentély ablakait a 18–19. században átalakították, illetve befalazták. A 19. század elején a templom nyugati falához fa-harangtornyot építenek, melyet a 20. század 30-as éveiben lebontanak és téglatoronnyal helyettesítenek. Ekkor pusztul el a nyugati hajófal falfestményeinek javarésze (melyeket ma csak akvarellmásolatokról ismerünk) és a nyugati kapuzat.

A szentély és a diadalív falfestményei a 14. század második feléből származnak. A falképekre Nemes Ödön marosvásárhelyi rajztanár hívja fel a figyelmet egy, a Műemlékek Országos Bizottságának írt 1895-ös keltezésű jelentésében. Az általa feltárt nyugati fal (utolsó ítélet) legnagyobb része elpusztult az 1930-as években épített homlokzati torony munkálatai miatt.

1911–1912-ben a budapesti Műemlékek Országos Bizottsága a falképek feltárását és restaurálását kezdeményezte. A szentély, és részben a diadalív falképeinek feltárása történt meg.

Az általunk végzett kutatás során kiderült, hogy a falfestmények a teljes templombelső belsejét borították, feltehetően egységes ikonográfiai koncepciót követve. A szentélyzárodásban a templom és a falu védőszentje – Szent Anna – kapott helyet. Kiterjesztett köpenye alatt Mária, a gyermek Jézus és az apostolok foglalnak helyet. A jelenettől jobbra és balra az apostolok sorakoztak (ma Péter és Pál apostolok láthatók). A diadalív déli, szentély felőli oldalán: Anjou Szent Lajos alakja, fennebb az okos és balga szüzek lámpást tartó mellképei. Az ábrázolás érdekessége, hogy a balga szüzek fejét éppúgy glória övezi, mint az okos szüzekét. A szentélyboltozaton a sírból feltámadt Krisztus foglalhatott helyet, ennek ma csak kis töredéke maradt meg. A diadalív béléten az őszövetségi próféták medallionjai láthatók, felismerhetők Dávid, Illés, Elizeus stb.

A hajó nyugati falán, a felső regiszterben három apostol ülő alakja az utolsó ítéletből, az alsó regiszterben a Leviatán és az elkárhozottak seregének töredékes jelenete látható, a Jelenések Könyvének képi ábrázolásaként.

A déli hajófal külső oldalán három koronás szent álló alakja látható töredékes állapotban.

A falfestmények északolasz hatásról tanúskodnak. Közeli stilisztikai analógiáit megtalálhatjuk a nemrég feltárt bádoki (Kolozs megye) református templom falképeiben, a magyarvistai (Kolozs megye) református templom lemeszelt falképein, illetve a magyarfenesi (Kolozs megye) római katolikus templom szentélyének nemrég restaurált falképeiben.

A falfestmények helyreállításában a fő szempont minden egyes falképtörredék önálló bemutatása volt, illetve az, hogy a templom belső terét egységes egészként kezeljük. Végezetül ezúton is szeretnénk megköszönni a gyülekezet türelmét, melyet a többéves munkálatok alatt tanúsítottak.

Néhány gyakorlati tanács a falfestmények megóvása érdekében

Tekintettel arra, hogy Erdély középkori templomainak jelentős része az Erdélyi Református Egyházkerület gondozásában van, ezért igen fontosnak tartok néhány, a falfestményekre vonatkozó gyakorlati tanácsot megfogalmazni:

A templomok (főként a középkori eredetű templomok) falainak javítása, vakolatle-
verése, nagyobb felújítása előtt szakember által végzett falkutatást kell tartani, ami által
be lehet határolni a vakolatok alatt rejlő falfestményeket, feliratokat, díszítéseket. Ezál-
tal el lehet kerülni, hogy értékes középkori falképek, vagy reformáció utáni virágos dí-
szítések, feliratok váljanak a kőműveskalapács áldozataivá. Ez sajnos ma sem ritka eset!

Régi templomok esetén a villanyvezetések lehetőleg nem a régi vakolatba, hanem
kábelcsatornában kell végezni a falfelületen, a padló közelében.

A falazat vakolatjavításainál el kell kerülni a cementes vakolat használatát. Az a mít-
osz, hogy a lábazon alkalmazott cementes vakolat megállítja a falnedvededést, ellen-
kező hatást ért el – legtöbb templomunk több méter magasan felázott. Régi templomok
esetében a vakolatjavításokat meszes vakolattal kell végezni, vermelt oltott mésszel és
homokkal. A falak festését lehetőleg szintén mésszel kell végezni, kerülni kell a „mű-
anyag” festékek használatát.

Eme anyagok nem jelentenek költségtöbbletet, sőt olcsóbbak, és azonosak a többszáz
évvel ezelőtt használt anyagokkal.

Abban az esetben, ha falfestmény, díszítés, avagy felirattörredék kerül elő egy javí-
táskor, az Egyházkerület szakmai előadójához vagy szakemberhez kell fordulni.

2007. június 1.

Kiss Lóránd
restaurátor

(kisslori@zappmobile.ro)

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Jenei Tamás
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
40079 Cluj/Kolozsvár, str. I. C. Brătianu/Király u. 51.
Tel: 0264-592453; Fax: 0264-595104; Email: belmisszio@reformatus.ro

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós
Sajtóközpontjának nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Olvasószerkesztő: Salamon Emese
Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea
ISSN 0254-4458

A marosszentannai református templom
Mózes című falképe a felújítás előtt